

Del av Öjaby 28:1

Arkeologisk utredning 2016 och 2017

Öjaby socken, Växjö kommun, Kronobergs län, Småland

Andreas Emilsson med bidrag av Nicholas Nilsson & Johan Åstrand

Arkeologisk rapport 2018:06

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Del av Öjaby 28:1

Arkeologisk utredning 2016 och 2017

Öjaby socken, Växjö kommun, Kronobergs län, Småland

Författare	Andreas Emilsson
Copyright	Kalmar läns museum 2018
Redaktion	Helena Victor & Stefan Siverud
Kartor	Publicerade i enlighet med tillstånd 507-98-2848 från Lantmäteriverket
Förlag	Kalmar läns museum
ISSN	1400-352X

Abstract

Keywords: clearance cairn, agrarian landscape Fossil field, charring pit, quarry, settlement remains

The department of Museum Archaeology at Kalmar County Museum, has carried out an archaeological survey, due to a planned exploitation within the property Öjaby 28: 1. The survey was divided into a step-1 phase and a step 2-phase.

The result was the discovery of three fields in a prehistoric agrarian landscape, two lithic finds, a hearth, one charring pit and an area with traces of quarrying. The charring pit was dated to the period 1650–1960 AD.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning och bakgrund	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Genomförande och syfte	13
Utredning steg 1.....	13
Utredningen steg 2	13
Resultat – Arkeologisk utredning steg 1	14
Översiktlig kartstudie	14
Inventering	15
Resultat – Arkeologisk utredning steg 2	19
Yta 1.....	19
Yta 2	20
Yta 3	20
Yta 4	21
Yta 5	21
Yta 6	21
Tolkning och diskussion	26
Referenser	28
Tekniska och administrativa uppgifter	29
Arkeologisk utredning steg 1.....	29
Arkeologisk utredning steg 2	30
Bilagor	31

Sammanfattning

Museiarkeologi sydost som är en del av Kalmar läns museum har med anledning av en planerad exploatering inom fastigheten Öjaby 28:1 genomfört en arkeologisk utredning. Utredningen var uppdelad i en steg-1 fas samt en steg 2-fas. Resultatet innebar att tre fossila åkermarksområden, två fynd, en härd, en kolningsgrop samt en sten-

täkt påträffades vid utredningen. Kolningsgropen daterades till perioden 1650–1960 e.Kr. Två större stenrösen utreddes även för att klargöra om de kunde utgöra påbyggda gravar. Vid den delundersökning som genomfördes visade de sig bestå av sent upplagd röjningssten.

Inledning och bakgrund

Inför planerad exploatering för ny industrimark inom fastigheten Öjaby 28:1 i anslutning till Växjö flygplats har Museiarkeologi sydost genomfört en arkeologisk utredning steg 1 och steg 2. Uppdraget kom att genomföras vid olika tillfällen under 2016 och 2017. Resultatet har tidigare delrapporterats via PM till exploatör (Växjö kommun) och Länsstyrelsen i Kronobergs län. Anledningen till detta upplägg berodde på att exploateringen och då i förlängningen handläggningen var mycket brådskande. En förundersökning har även genomförts och berört några av de fornlämningar som följande utredningsrapport behandlar. De fornlämningar som berörts vid förundersökningen är Öjaby RAÄ 205, 206 och 207. I de fall

lämningar har omtolkats vid förundersökningen jämfört med utredning finns en hänvisning om detta i texten.

Steg 1-utredningen omfattade en inventering och översiktlig kartstudie. Steg 2-utredningen bestod av sökschaktning och dokumentation. Denna rapport är en sammanställning av samtliga dessa moment. Utredning steg 1 och steg 2 genomfördes som separata projekt vilket gör att de även redovisas var för sig i följande rapport.

Projektledare för utredningen var Andreas Emilson som även ansvarade för rapporten. I fältarbetet deltog även Johan Åstrand.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området i sin helhet är beläget på Helgasjöns västra sida. Landskapet är till större delen skogsbevuxet och präglas av höjdstråk i form av långa drumlinformade moränhöjder orienterade i nordsydlig riktning. Utredningen omfattade ett undersökningsområde uppdelat på två områden som sammantaget var ca 26,5 ha (fig. 2).

Det södra av de båda undersökningsområdena som låg mellan Nylandavägen och Öjabyvägen uppvisade lätt varierade marktyper och topografi. I den sydöstra och mellersta delen av området ligger fuktiga kärrområden med anslutande skogsdiken. Det södra området är även generellt fuktigare och var vid steg 1-utredningen täckt av granskog med podsoljord och grön/vitmossa. Den norra delen av samma område uppvisar torrare markförhållanden med grusig morän. Skogen är mer blandad, bitvis grov med större inslag av löv.

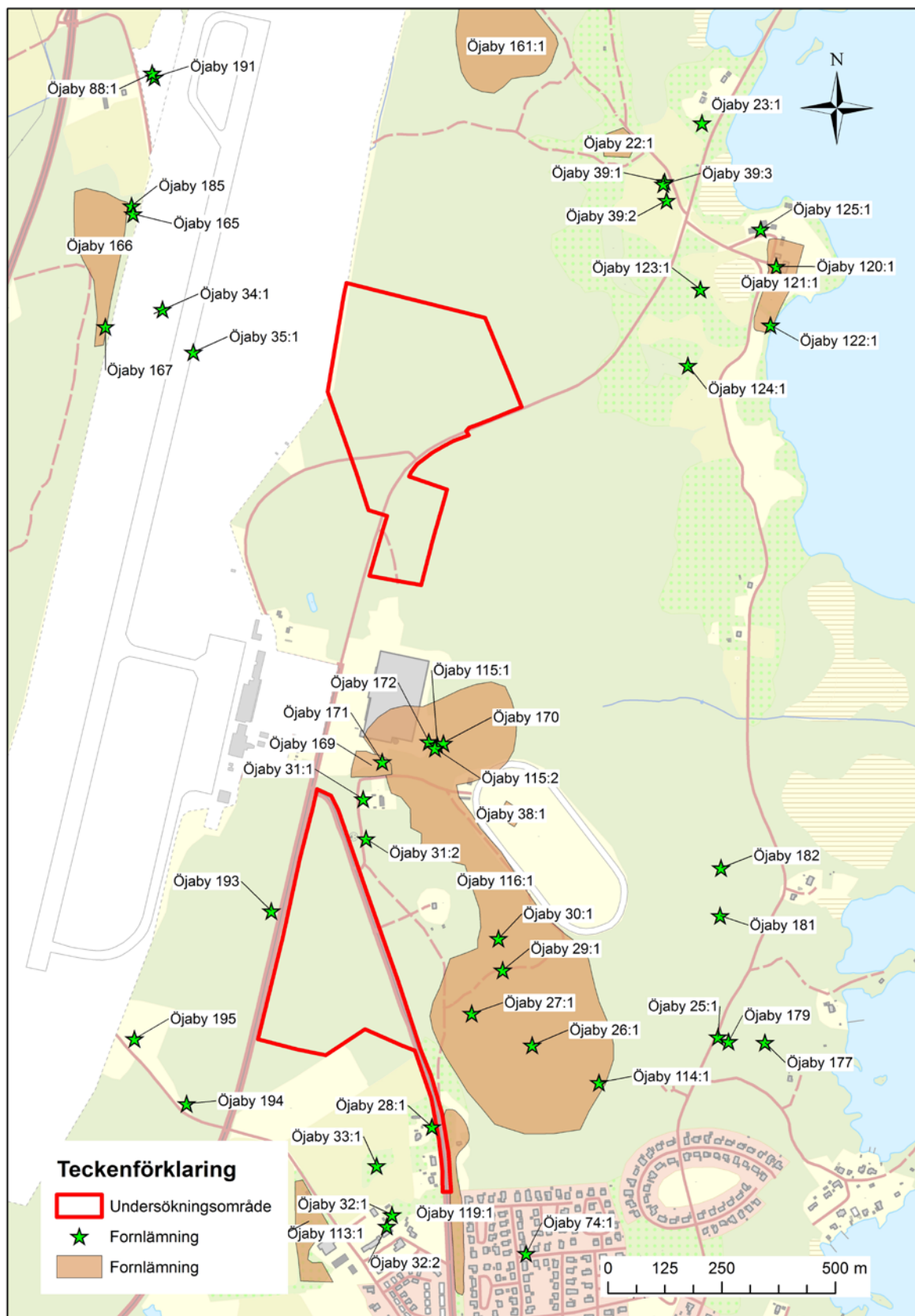
Det norra undersökningsområdet låg på varsin sida om vägen ut till Helgö och angränsar i väster till Växjö flygplats och i söder till en industrifastighet. Topografiskt var området skiftande och till största del skogsbevuxet. I sydväst finns en redan exploaterad yta intill industrifastigheten och i väster finns spår efter en grustäkt. Den norra delen av området var blockrikt och stenbunden, med periodvis synlig berggrund.

En framträdande bild av fornlämningsmiljön vid utredningsområdet såväl som runt Helgasjön i stort, är att denna uppvisar välbevarade kontexter där ofta gravar, röjningsröseområden och skålgropsstenar bildar sammanhängande fornlämningsmiljöer (Jönsson 2008; Skoglund 2005:39ff). Dessa miljöer innehåller komplexa lämningar

som återspeglar förhistorisk odling, bosättning, rituella aktiviteter och gravskick. Aktiviteter som framför allt kan härledas till bronsålder och järnålder.

I anslutning till exploateringsområdet finns flera områden med fossil åkermark. Öster om den södra utredningsytan ligger Öjaby RAÄ 116 som delvis har berörts av tidigare arkeologiska undersökningar (Åstrand 2009:54ff). Tre röjningsrösen inom den fossila åkermarkens nordvästra del undersöktes och analysresultaten visade att man börjat stenröja området under bronsålder men att det använts in i 15- eller 1600-talet som sista steg. Inom den undersökta delen av RAÄ 116 påträffades även ett antal kokgropar från äldre järnålder (Jönsson 2008). I samband med undersökningen 2008 av den norra delen av den fossila åkermarken RAÄ 116 undersöktes även en skålgropssten, Öjaby RAÄ 115. Stenen visade sig vara omgiven av en 7 x 8 m stor stensättning med kantkedja. Den innehöll dock inte några gravgömmor. Ett kolprov taget under stenpackningen daterade den till yngre bronsålder eller tiden strax därefter. Inom den kvarvarande delen av den fossila åkermarken RAÄ 116 finns ytterligare en skålgropssten, Öjaby RAÄ 114, samt äldre uppgifter om ytterligare två stenar, Öjaby RAÄ 29 och 30.

I närheten av den södra utredningsytan ligger även stensättningarna Öjaby RAÄ 28:1 31:1 och stenkretsen 31:2. Dessa ligger alla mellan 10 och 60 m från det södra exploateringsområdet. Inom den intilliggande fossila åkern RAÄ 116 ligger även ett röse, Öjaby RAÄ 26 och en stensättning Öjaby RAÄ 27. Söder om utredningsytan finns även en hällkista, Öjaby RAÄ 32.

Figur 2. Fornlämningsbild och undersökningsområde.

Mellan de båda utredningsytorna och intill den fossila åkern Öjaby RAÄ 116 ligger gravfältet Öjaby RAÄ 169 som påträffades vid undersökningar 2008 (Åstrand 2009). Gravarna var belägna i anslutning till ett äldre vägavsnitt som ingått i den landsväg som följt Helgasjöns västra strand. Förmodligen har gravarna orienterats till ett förhistoriskt vägstråk som varit en föregångare till den historiska tidens landsväg. Gravfältet har innehållit 27 gravar som främst utgjordes av låga och flacka stensättningar som inte var synliga före avtorvning. De flesta stensättningarna hade en rund eller oval form och en diameter under tio meter. Stensättningarna hade oftast en kantkedja. Ett mindre antal av dem kom att undersökas medan huvuddelen kunde undantas exploatering. I de stensättningar som undersöktes påträffades brända ben som var väl samlade i gravarnas centrala delar. Den osteologiska analysen visade att de gravlagda i samtliga fall varit vuxna eller äldre. Ett mindre fyndmaterial påträffades med bland annat avslag i olika stenmaterial samt kärnor av porfyr och kvartsit. Sju stycken ¹⁴C-dateringar gjordes på ben från de undersökta gravarna. De brända benen kunde i samtliga fall dateras till bronsålder med en äldsta fas som hörde till perioden 1800–1200 f.Kr, och en senare fas som hörde till perioden 1000–500 f.Kr (Åstrand 2009).

I sin artikelserie Värends fornminnen omnämner och beskriver Knut Kjellmark ett gravområde söder om RAÄ Öjaby 169 där bland annat stenkretsarna RAÄ 31:1 och 31 ingått (Kjellmark 1932–44). Gravfältet var redan då till stora delar skadat vilket framgår av den gravfältskarta som upprättades 1938. Den äldre kartan ger en bild av ett omfattande gravområde beläget längs med ett vägavsnitt som tidigare ingått i den gamla landsvägen längs Helgasjöns västra sida. Några av de på kartan återgivna lämningarna går att återfinna idag medan andra är svårbedömda eller försvunna och nyligen har det över delar av detta område anlagts en grusplan. I sin beskrivning av gravområdet nämner Kjellmark också en urnegrav från sannolikt yngre bronsålder som han själv tillva-

ratog under en flat håll som lyfts av en rotvälta. Urnan med de brända benen ska ha stått i en grytformad fördjupning som varit täckt med en håll. Kjellmarks beskrivning visar liksom gravfältskartan att RAÄ 169 är en del av ett gravfältsområde med fortsättning söderut längs den gamla vägen. Detta område ligger alltså omedelbart nordöst om det södra av de båda utredningsytorna.

Strax öster om den norra utredningsytan ligger en fornlämningsmiljö invid Helgasjöns strand som bland annat innehåller flera stensättningar (Öjaby RAÄ 38), ett mindre gravfält (Öjaby RAÄ 22:1) och en hällkista (Öjaby RAÄ 23:1). Ytterligare lite längre österut ligger sedan Helgö med sin intressanta fornlämningsmiljö (FMIS).

Strax åt väster ligger landningsbanorna till Växjö flygplats. Inför anläggandet av flygplatsen på 1970-talet undersöktes här gravfältet Öjaby RAÄ 34 samt stensättningen Öjaby RAÄ 35 (Åhman 1978). Gravfältet RAÄ 34 bestod av ett röse med en diameter av 15 m vilket innehöll en hällkista, tre runda stensättningar med diametrar mellan 10 och 12 m, samt en rektangulär stensättning med en storlek av 11 x 15 m. Gravarna innehöll gravgömmor och fynd från bronsålder och äldre järnålder. Mellan gravarna påträffades även två brandgropar. Stensättningen RAÄ 35 delundersöktes redan under 1800-talet men vid undersökningarna på 1970-talet påträffades inte mindre än 41 olika gravgömmor och daterades utifrån keramikfynd till yngre bronsålder eller tidig förromersk järnålder. En brandgrop fanns också invid stensättningen med ett kamfragment som kunde dateras till romersk järnålder. Det är värt att notera att även dessa gravar har legat intill ett avsnitt av den gamla landsvägen och att de inte anlagts i något höjdläge. Även här bör alltså orienteringen efter vägsträckningen ha varit styrande för placeringen av gravarna. Närmast väster om landningsbanan finns ett område med fossil åkermark (Öjaby RAÄ 166), en stensättning (Öjaby RAÄ 165) och ett skålgropsblock (Öjaby RAÄ 167).

Genomförande och syfte

Utredning steg 1

Syftet med steg 1-utredningen var i enlighet med förfrågningsunderlaget att klargöra fornlämningsituationen och att visa var fornlämningar fanns inom området. Ambitionsnivån var begränsad där resultatet avsåg att fungera som ett planerings- och beslutsunderlag med Länsstyrelse och Växjö kommun som målgrupp.

Utredningen omfattade en inventering för att klargöra eventuella synliga fornlämningar och identifiera ytor med boplatslägen eller förutsättning för andra under mark dolda lämningar. Inventeringen utfördes i december 2016. En enkel kartstudie med fokus på de tillgängliga historiska kartorna genomfördes för att förstå och tolka undersökningsområdena såväl som specifika lämningar.

Utredningen steg 2

Syftet var att klargöra fornlämningsstatus och möjligen utreda eventuell fornlämnings innehåll, för de områden som pekats ut i den arkeologiska utredningen steg 1. Ambitionsnivån var anpassad till utredningens syfte där det framtagna materialet avsåg att fungera som ett planeringsunderlag för exploitören i deras fortsatta arbete samt ett beslutsunderlag för Länsstyrelsens fortsatta handläggning.

Utredningen steg 2 genomfördes vid två olika tillfällen, där ytor inom det norra undersökningsområdet berördes i maj 2017 och inom det södra området i oktober 2017. Detta enligt exploaterings-takten för de olika ytorna. Arbetet omfattade en sökschaktning med grävmaskin för att hitta under mark dolda fornlämningar som kompletterades med en rutgrävning. Samtliga schakt handrensades översiktligt med fyllhammare och bitvis mer intensivt med skärslev. Vid rutgrävning och rensning sållades även ett urval av jordmassorna. För att utröna fornlämningsstatus på lämningar kom även några av dem att delundersökas, metodiken för detta redogörs under resultatdelen. I bilaga 1–3 finns schakt- och anläggningsbeskrivningar.

Fynd som bedömdes som viktiga för den anti-kvariska tolkningen togs tillvara och registrerades. Dessa förvaras i väntan på fyndfördelning i Museiarkeologi sydosts lokaler i Växjö. Fyndlista finns i bilaga 4.

Registrering och dokumentation gjordes i inventerings- och fältdokumentationssystem IDA (Instant Field Documentation & Availability) En fotodokumentation med digitalkamera genomfördes även på ett urval av de arkeologiska kontexterna. Samtliga schakt och arkeologiska kontexter mättes in med RTK-GPS, i Sweref99 TM och RH2000.

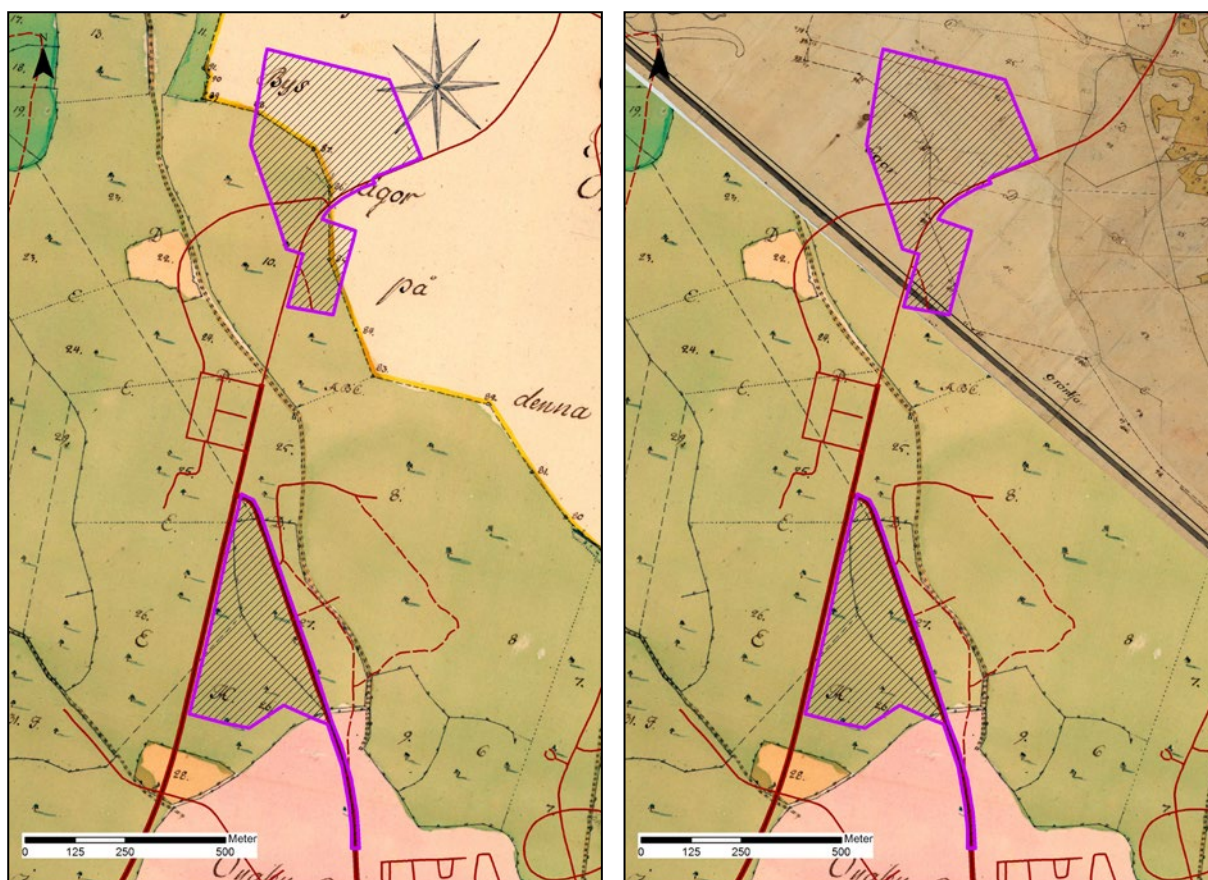
Resultat – Arkeologisk utredning steg 1

Översiktlig kartstudie

Undersökningsområdet är uppdelat i två områden, ett nordligt och ett sydligt. Det nordliga området ligger på gränsen mellan två byar, Öjaby och Lunnaby. Enligt storskifteskartan 1794 utgörs området av utmark till bägge byarna och består till största delen av skogsmark. Detsamma gäller för det södra området som dock i sin helhet ligger inom Öjaby bys ägor. Även på 1852 års karta är markförhållandena detsamma.

En rektifiering av storskifteskartorna gjordes i samband med kartstudien. Varken på 1794 eller 1852 års karta syns något som indikerar att fornlämningar funnits inom de bägge områdena.

Vid en tidigare undersökning inför byggandet av de lagerlokaler som ligger öster om flygplatsen påträffades ett flertal gravar inom Öjaby RAÄ 169 (Åstrand 2009). Dessa har legat intill en äldre vägsträckning. Av de äldre kartorna framgår att

Figur 3 och 4. Öjaby (söder) och Lunneby (norr) ägor 1794 och 1852 års karta.

denna väg ingått i landsvägsförbindelsen som gick norr- och västerut från Växjö och som följt Helgasjöns västra sida. Förmodligen har denna väg haft föregångare redan under förhistorisk tid eftersom gravarna föreföll ha varit lokaliserade efter själva vägen. Även vid undersökningar som gjordes inför anläggandet av flygplatsen kunde man konstatera att det fanns flera gravar som låg intill fortsättningen av samma vägsträcka (Åhman 1978).

Det norra området är förhållandevis kuperat. De högsta delarna återfinns här inom den östra delen av området och terrängen sluttar sedan ned mot väster. Det södra området har en flackare terräng och förhållandena är här de motsatta, dvs att de högsta höjderna ligger i väster medan marken sedan sluttar svagt mot öster.

Området som helhet är mycket rikt på fornlämningar även om inga lämningar är registrerade direkt inom de bägge undersökningsområdena. Tittar man på de lämningar som återfinns inom en radie på 400 m runt undersökningsområdena så blir resultatet enligt nedanstående tabell.

Lämningstyp	Antal
Stensättning	8
Hällristning	4
Fornlämningsliknande bildning	2
Fossil åker	2
Gravfält	2
Röse	2
Fyndplats	1
Kolningsanläggning	1
Område med fossil åkermark	1
Sammanförda lämningar	1
Stenkammargrav	1
Stenkrets	1

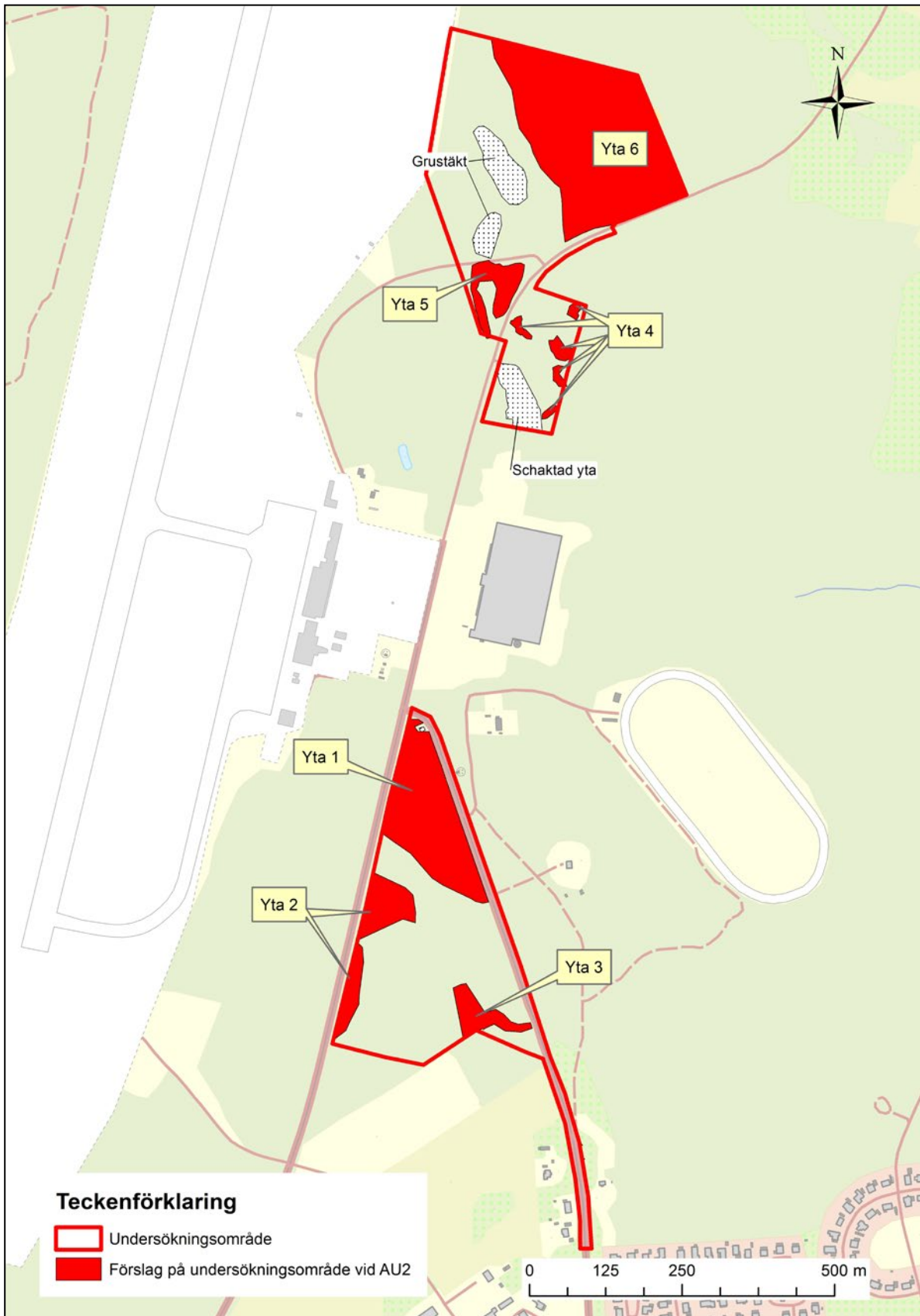
Tabell 1. Antal registrerade fornlämningar i närområdet.

Den övervägande delen av lämningarna består av gravar, både enskilda och samlade i gravfält. Intressant är att det inte finns några sammanhållna boplatser registrerade. Det finns få även spår av bebyggelse på skifteskartorna kartorna som direkt sammanfaller med de aktuella utredningsområdena. Ett undantag är Öjaby RAÄ 193 som utgörs av torpen Norratorp som funnits under en kort period på 1800-talet (1850–1866) innan det avhystes vid tiden för laga skifte (Svensson 2012:305ff).

Runt det norra området återfinns lämningar 250–500 m åt väster, öster och söder om detsamma. När det gäller det södra området återfinns de närmaste lämningarna 20–40 m öster om området och det är främst åt detta håll som registrerade lämningar finns.

Inventering

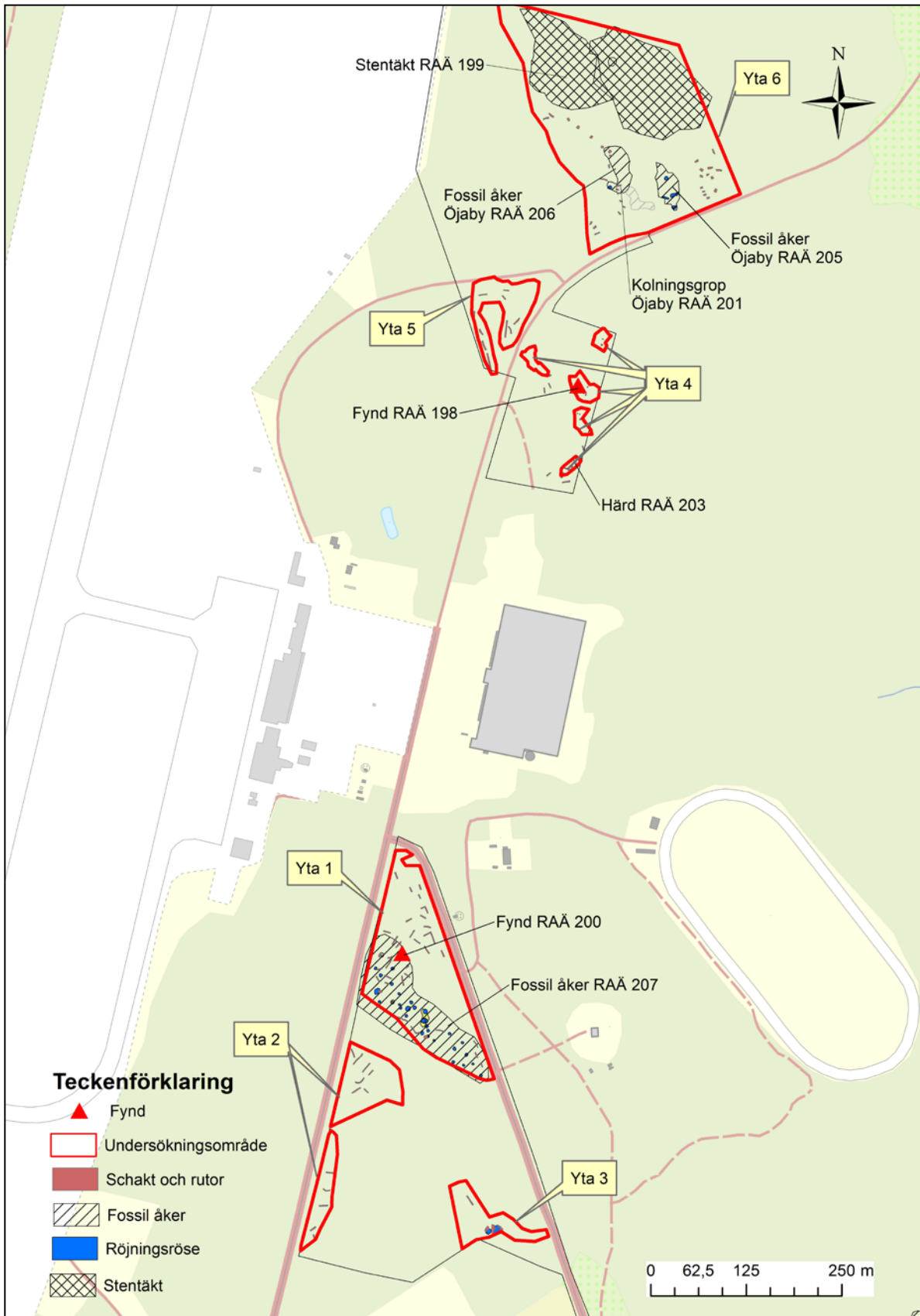
Vid inventeringen uppmärksammades sex ytor inom de båda undersökningsområdena samt ett sedan tidigare registrerat fossilt åkermarksområde som tangerades. Resultatet från inventeringen presenteras här nedan i tabellform (fig. 5 & tabell 2).

Figur 5. Resultat från inventering.

Objekt	Beskrivning	Åtgärdsförslag
Yta 1, fossil åkermark	<p>Inom yta 1 identifierades ett fossilt åkermarksområde samt potential för boplat. Misstanke fanns även om att några av de röjningsrösen som fanns inom den fossila åkermarken kunde utgöra gravar. Totalt omfattar det ca 24 000 m².</p> <p>I den sydvästra kanten påträffades nio rösen, det gick inte att avgöra vid inventeringen om dessa enbart är röjningsrösen eller om det finns stensättningar bland dem. Dessa hade en storlek mellan ca 3 – 8 m och en höjd mellan ca 0,15 – 0,40 m. Deras exakta storlek och utformning har inte gått att klargöra då de i huvudsak var helt övertorvade. Sannolikt finns det även fler lämningar inom detta område som är helt dolda under mark, vilket bör utredas i ett kommande steg. Röjningsrösenas utformning indikerar att de är förhistoriska eller medeltida och inga spår efter odling fanns på de historiska kartorna inom det aktuella området.</p>	AU2 med sökschaktning, rutgrävning, partiell avtorvning
Yta 2, boplatläge	Området utgjordes av ett ca 9000 m ² stort höjdläge inom en relativt öppen granplantering som i söder övergick i äldre skog. I den nordöstra delen sluttade det neråt mot en lågt liggande fuktig mark. I väster har topografin planat ut och ansluter till tät granskog. Inga synliga lämningar påträffades vid inventeringen men området bedömdes ha förutsättningar för under mark dolda lämningar.	AU2 med sökschaktning
Yta 3, rösen	I den södra kanten av exploateringsområdet låg flera större stentippar och en stenmur. I ytterkanten av dessa ligger även två större rösen som är runda till ovala, ca 10–6 m i diameter, 1 m höga och med sten mellan ca 0,20–0,50 m i storlek. Utifrån deras utformning och läge går det inte att utesluta att det kan finnas en gravläggning som ligger under sentida odlingssten. I övrigt är området skogsbeväxt med några mindre öppna ytor. Begränsad sökschaktgrävning med maskin för att ta reda på om det kan finnas under mark dolda gravar eller andra lämningar med anknytning till de ev. rösen.	AU2 med partiell avtorvning, mindre sökschaktgrävning
RAÄ 119, del av fossil åker	Tidigare registrerad fossil åker som omfattar ett 20-tal röjningsrösen inom en 420 x 10–50 m (N-S) stort område. Inom det aktuella exploateringsområdet tangeras två röjningsrösen, ca 3 m i diameter och 0,5 m höga med synliga stenar upp till 0,5 m i storlek.	Förundersökning
Yta 4, boplatläge	Det aktuella området var bevuxet av tät granskog och hade en omväxlande topografi med plan lågt liggande mark i väster som övergick i markanta höjdlägen som är små och tydligt definierade. Inga synliga lämningar påträffades vid inventeringen men området bedöms ha förutsättningar för under mark dolda lämningar, där de tydliga höjdlägena även kan ha förutsättningar för exempelvis flacka stensättningar.	AU2 med sökschaktgrävning och rutgrävning
Yta 5, boplatläge	Topografin utgörs av relativt flack mark som ligger runt ett lägre liggande lätt fuktigt markparti. I den sydvästra kanten löper ett större dike som påvisar att de lägre markpartierna tidigare varit mer vattenpräglade. De flacka men något högre markpartierna bedöms ha förutsättningar för boplatlämningar.	AU2 med sökschaktgrävning och rutgrävning
Yta 6, boplatläge, ev. gravar, kolningsgrop stensättning	<p>Området präglas av en blockrik skogsbevuxen terräng som topografiskt successivt reser sig i nordöst. Flera av de stora block som finns är uppsplittrade vid stensättning. I området finns även flera röseliknande lämningar som kan vara spår efter stensättningen men även skulle kunna vara stensättningar dvs. gravar.</p> <p>Spår efter en historisk aktivitet fanns även i form av en 2 m i diameter och 0,8 m djup kolningsgrop som ligger i den sydöstra delen av yta 6. Vid provstick med sond framkom rikligt med kol och sot. Det bedöms även finnas förutsättningar för boplatlämningar inom området trots den påtagligt stensattna marken utifrån den närliggande fornlämningssmiljön.</p>	AU2 med sökschaktning, rutgrävning, partiell avtorvning, undersökning av kolningsgrop och översiktlig dokumentation av stentäkter

Tabell 2. Sammanställning av inventeringsresultat.

Figur 6. Översikt av ytor och innehåll.

Resultat –

Arkeologisk utredning steg 2

Resultatet presenteras här nedan indelat efter de sex olika områdena (yta 1–6) som lyftes fram vid den tidigare steg 1-utredningen (fig. 6).

Yta 1

I den södra delen av yta 1 hade man vid utredningens steg 1 kunnat se några låga röjningsrösen eller stensättningar (Öjaby RAÄ 207). Man antog även att de något högre belägna partierna längs delområdet östra sida kunde vara ett möjligt läge för boplatslämningar. Vid utredningen togs sökschakt upp inom dessa ytor (se bilaga 1 & 2). Schaktningen utfördes grunt inom och i anslutning till den fossila åkermarken men djupare i övriga områden. Några av schakten handrensades och två rutor/grävenheter handgrävdes. Ett fynd påträffades vid schaktningen (Öjaby RAÄ 200). I huvudsak togs schakten upp utanför området med röjningsrösen. Fyra röjningsrösen/stensättningar torvades av partiellt för att få en bild av deras uppbyggnad och därigenom få möjlighet att bedöma om de är gravar eller röjningsrösen. En kartering gjordes även av röjningsrösen och stensättningar.

Fossil åker, Öjaby RAÄ 207

Den fossila åkermarken låg på en svagt markerad höjdsträckning som var orienterad i riktningen nordväst-sydost och som var omgiven av något sankare mark. Inom en ca 240 x 65–50 m stor yta fanns minst ett 30-tal stenrösen med en storlek mellan ca 3–9 m i diameter och en höjd av 0,2 till 0,45 m (se bilaga 1). Flera av dessa bedömdes vara flacka röjningsrösen av hackerörstyp medan flera hade stensättningsliknande drag. Samtliga röjningsrösen hade en flack till lätt välvd profil. I den norra kanten av den fossila åkern påträffades en

jord- och stenvall som avgränsar den fossila åkermarken åt detta håll. Inom röjningsröseområdet fanns ett ca 0,1 till 0,2 m djupt svagt humöst sandigt, siltigt lager som bedömdes vara ett äldre odlingslager. Utifrån röjningsrösenas utseende bedöms den fossila åkermarken vara från tiden före 1850 och utgör därmed en fornlämning. Troligen är den fossila åkermarken från förhistorisk tid.

Vid utredningen avtorvades fyra röjningsrösen partiellt för att man skulle kunna bedöma om dessa hade med odling att göra eller om de utgjorde gravar (fig. 7). Två av dessa, id 321 och 329, bedömdes initialt vara stensättningar. Gemensamt för de två misstänkta stensättningarna var att de var utpräglat flacka, hade tendens till kantkedja och att stenmaterialet var satt i sand. De hade även en stor likhet med gravar som undersökts inom Öjaby RAÄ 169 (Åstrand 2009). Både A321 och A329 kom dock att omtolkas vid den förundersökning som genomfördes i december 2017 och bedömdes som röjningsrösen då inga brända ben eller tydligt fyndmaterial påträffades i dem.

Fyndplats – Öjaby RAÄ 200

I ett av schakten inom den norra delen av den fossila åkermarken påträffades ett kraftigt spånliknande bergartsavslag med en storlek av 80 x 35 x 12 mm (F2). Det hittades i kanten av ett mindre höjdläge i en svag sluttning ned ett sankare markparti. Dateringen av det förhistoriska avslaget är oklar och ska möjligen dateras till bronsålder. I övrigt påträffades inte några fynd. Schaktningen inom eller i anslutning till den fossila åkermarken utfördes dock grunt och enbart den övre delen av det förmodade odlingslagret frilades i schakten.

Figur 7. Ett av de partiellt avtorvade röjningsrösen inom RAÄ 207.

Yta 2

Delområde 2 (yta 2) utgjordes av två närbelägna ytor som vid utredningens steg 1 bedömdes som möjliga boplatslägen. Dessa låg i en något högre terräng längs den väg som går väster om utredningsområdet (fig. 6). Tolv sökschakt togs upp inom dessa ytor (se bilaga 1 & 2). Varken boplatslämningar eller andra äldre lämningar påträffades. Trots det förhållandevis höga läget har markförhållandena inte varit gynnsamma för bosättning. Marken utgjordes av odränerad silt och i flera av schakten rann vatten till snabbt.

Yta 3

I utredningsområdets sydöstra del hade man vid steg 1 noterat att det fanns flera större odlingsrösen och stentippar som utgjorde spår av sentida odling. Det fanns även två stenrösen som gav ett något äldre intryck (bilaga 1 & 2). Syftet med insatsen var att ta reda på om dessa var sentida odlingsrösen eller om de kunde vara äldre gravrö-

sen som senare belamrats med odlingssten. Först gjordes en handrensning av ett av rösen så att man tydligare kunde se dess uppbyggnad. Man kunde då se att anläggningen bestod av växlande stenmaterial som var förhållandevis löst upplagt. Med hjälp av handplock och borttagande av stenar med grävmaskinens gripklo togs sedan stenar bort i rösets ena sida för att se om det kunde finnas undre skikt med sten (fig. 8). Röset innehöll samma typ av lösa stenfyllning ända ned till botten. Under röset fanns ett tjockt förnalager och därunder förhållandevis sank silt.

Med utgångspunkt från detta kunde man dra slutsatsen att även de två aktuella rösen utgjorde odlingsrösen och att de hörde samman med en sentida odling i området. Schakt drogs även en bit ifrån de båda rösen men snabbt kunde det klargöras att den blöta och stembundna marken hade små förutsättningar för arkeologiska lämningar.

Figur 8. Större röse med röjningssten inom yta 3.

Yta 4 **Fyndplats Öjaby RAÄ 198** **och härd Öjaby RAÄ 203**

Vid steg 1-utredningen hade flera potentiella lägen för under mark dolda lämningar lyfts fram inom den aktuella ytan. Ytorna undersöktes genom sökschakt och rutgrävning (se bilaga 1 & 2). Ytorna låg uppe på moränbundna höjdlägen samt ett lägre liggande parti närmast Helgövägen. Resultatet var begränsat och bestod av en ensam härd (id 77) samt ca 100 m norr om denna ett bergartsavslag (F1) som framkom vid rutgrävning. Både härden och fynden låg uppe på tydliga moräntungor som var en fortsättning på de moränområden som ligger öster om exploateringsområdet.

Yta 5

Delområde 5 som utgjordes av ett flackt område i anslutning till lägre liggande fuktig mark undersöktes genom sökschaktning (se bilaga 1 & 2). I den västra kanten fanns några sandiga partier

under en tunn förna medan resterande delar visade sig bestå av torv som varierade i tjocklek med underliggande morän (fig. 9). Inga arkeologiska lämningar eller fynd påträffades inom området.

Yta 6

Inom den stenbundna yta 6 genomfördes en spridd sökschaktning inom de ytor som var tillgängliga och topografiskt lämpliga (se bilaga 1 & 2). Schaktningen visade att det fanns ytor med mer sandiga partier insprängda inom den i övrigt kraftigt stenbundna marken.

Inga boplatslämningar påträffades vid utredningen men det visade sig dock att de sandiga ytorna uppvisade spår efter odling och två fossila åkrar identifierades, Öjaby RAÄ 206 och 207. Då dessa förundersökts innan denna rapport publicerats har storlek justerats efter förundersökningsresultatet. Inom området undersöktes även en kolningsgrop, RAÄ Öjaby 201.

Figur 9. Schakt inom yta 5. Foto från öster.

Fossil åker Öjaby RAÄ 205

Den fossila åkern utgjordes av en åkeryta med ett fåtal röjningsrösen inom en ca 60x30-15 m (NV-SÖ) stor yta, se bilaga 1. Totalt fanns sex delvis eller helt övertorvade röjningsrösen varav fem av dem låg i den södra och västra kanten. Ett av röjningsrösen låg centralt inom åkerytan som föreföll naturligt stenfri. Röjningsrösen var ca 2-4 m i diameter och 0,3-0,4 m höga. I sydöst låg ett avlångt röjningsröse som gick samman med en naturlig kant som byggts på med röjningssten.

Den fossila åkern låg i en mindre sänka med siltig/sand utan större steninslag. Runt omkring den fossila åkern var marken påtagligt stembunden. Förutom en okulär dokumentation genomfördes ingen undersökning inom den fossila åkern vid den aktuella utredningen.

Fossil åker Öjaby RAÄ 206

Den fossila åkern låg inom ett ca 60 x 30-20 m stort område som låg i en mindre sänka med siltig sand. Runt om åkerytan ligger blockig och stenig mark. Endast ett röjningsröse kunde klargöras i den sydvästra kanten av åkerytan. Röjningsröset var övertorvat med en storlek av ca 4 m i diameter och 0,4 m högt.

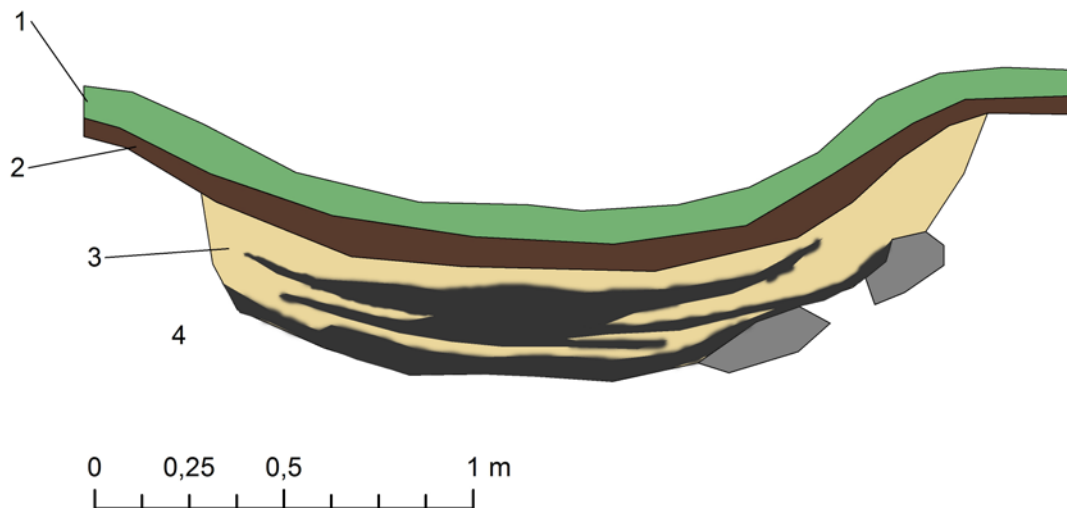
Kolningsgrop – Öjaby RAÄ 201

Vid den aktuella steg 2-utredningen undersöktes och dokumenterades en tidigare misstänkt kolningsgrop. Ett schakt grävdes centralt genom kolningsgropen (NV - SÖ) och dess västra sida dokumenterades i profil. Prov togs även för datering.

Kolningsgropen var ca 2 m i diameter och totalt ca 0,8 m djup. I fyllningen gick det att urskilja

Figur 10. Kolningsgrop RAÄ 201. Foto från öster.

Figur 11. Kolningsgrop RAÄ 201. Profil från öst. 1) Markvegetation. 2) Svartbrun humös förna. 3) Gulbrun något siltig sand varvad med kompakta svarta kollinser. 4) Undergrund bestående av ljusgul sand med inslag av enstaka stenar.

minst tre kolningshorisonter med mellanliggande siltlager som visar att gropen sannolikt använts vid flera tillfällen (fig. 10 & 11). I botten och kanten på gropen fanns enstaka nedgrävda stenar. Kolningsgropen låg i den södra kanten av den fossila åkern (RAÄ 206) inom närmast stenfri siltig sand. Inga ytterligare lämningar av samma karaktär påträffades och tolkas sannolikt använts till husbehov. Inom ramen för utredningen genomfördes en vedartsanalys samt datering av kolningsgropen. Resultatet visade en kolning av tall samt en datering till 1650–1960 e.Kr.

Stentäkt – Öjaby RAÄ 199

I främst den norra delen av det aktuella exploateringsområdet klargjordes spår efter stembrott/täkter. Dessa låg i huvudsak spridda inom ett ca 240 x 100–80 m stort område som kännetecknades av en varierande men succesivt stigande topografi inom idag skogsbeklädd mark. Marken var

kraftig stembunden med spridda block och blotade hållar.

Spåren efter stembrytningen framträdde både på ensamliggande mindre block såväl som på större sammanhängande brytningsytor på berghällar (fig. 12–14). Mycket av stenen i området var naturligt sprucken och det var bitvis svårt att urskilja var man brutit sten. Att stenen är naturligt skärvig innebär att det varit lätt att hämta sten med relativt enkla metoder. I samband med flera av blocken fanns spår efter att man grävt runt dem och på några av dem fanns mejselspår där man slagit i naturliga sprickor eller spår efter spett. Inga spår efter borrhål påträffades dock. Sammantaget tolkas verksamheten i området främst vara kopplad till brytning av sten där man tagit med sig block från området men att den huvudsakliga bearbetningen skett någon annanstans.

Figur 12. Större block med omkringliggande sprucken sten. Att större sammanhang med sprucken och skärvig sten fanns naturligt har gjort det enkelt att bryta och ta med sig sten från området.

Figur 13. Block med spår efter spett. Framför blocket fanns en mindre fördjupning som vittnade om att en tredjedel av det aktuella blocket tagits bort från platsen.

Figur 14. Större block i kanten på en mindre höjd. På den spjälkade sidan fanns ett tydligt mejselhugg som var placerat i en naturlig spricka.

Tolkning och diskussion

Undersökningsområdet uppvisade inför utredningen inga kända fornlämningar men låg i utkanten till den i övrigt intensiva fornlämningsmiljön i anslutning till Helgasjön/Helgö och ner mot Växjö. Även det historiska kartmaterialet påvisade att området legat på utmark till Öjaby och Lunneby och utanför samlad bebyggelse.

Resultatet från utredningen påvisade den historiska utmarkens betydelse och spåren efter stenbrytningen (Öjaby RAÄ 199) och kolningsgropen (Öjaby RAÄ 201) i det norra av de båda undersökningsområdena påvisar ett aktivt använt område, där stentäkten, kolning och även eventuellt begränsad odling kan ha ingått i ett gemensamt sammanhang med utnyttjande av den historiska utmarken. Stenbrytning och kolningsanläggningar är kategorier av lämningar som sällan undersöks närmare. Men ett

liknande område med stenbrott och täkter (Växjö RAÄ 431 & 432) undersöktes vid Fagrabäck i östra Växjö för något år sedan. Områdena där tolkades som använda under en lång tidshorisont med olika intensitet och där sten från området sannolikt nyttjats i byggnationer inne i staden (Hyll & Stark 2016; Hyll & Ogenhall 2016). Det är sannolikt att även detta aktuella område uppvisar en brytning som bedrivits med olika intensitet under ett längre tidsspänn.

I samband med en förundersökning 2008 påträffades och undersöktes en kolningsgrop som daterades till 1660–1950 e.Kr bara ca en kilometer söder om den nu påträffade (Jönsson 2008). Även denna uppvisade spår som tyder på att den använts vid flera tillfällen. Såväl den aktuella kol-

ningsgropen som den som undersöktes 2008 har sannolikt använts för husbehovsbruk.

Vad det gäller den fossila åkermarken kännetecknas regionen av större sammanhängande områden med röjningsrösen utan tydliga odlingsstrukturer, där röjningen ofta tagit sin början under bronsålder/järnålder och kan ha en lång användningstid. De aktuella relativt små odlingsytorna, speciellt de inom yta 6, är av en helt annan karaktär. Både Öjaby RAÄ 205 och 206 uppvisar enstaka röjningsrösen och indikerar snarare en begränsad odling inom de små ytorna med närmast naturligt stenfri silt/sand. Med tanke på stenbrytningen och kolningsaktiviteten kan dessa båda möjligen vara del av ett utmarksbruk men det går inte heller utesluta att det rör sig om en äldre och tidigare förbisedd typ av odling med röjning.

Den fossila åkermarken Öjaby RAÄ 207 inom yta 1 har en tydlig äldre karaktär med sina övertorvade, välbyggda och flacka röjningsrösen. Möjligen har detta varit en del i odlingsmiljön som finns strax österut med Öjaby RAÄ 116:1. Det som är påtagligt är att flera av röjningsrösen påminner om de stensättningar som undersökts inom Öjaby RAÄ 169 några hundra meter bort. Initialt tolkades även att lämningar inom RAÄ 207 kunde vara gravar, men den förundersökning som genomfördes i december 2017 visade att så inte var fallet.

Den härd (Öjaby RAÄ 203) och två ensamliggande bergartsavslag (Öjaby RAÄ 198 och 200) som även hittades vid utredningen påvisar en begränsad aktivitet som inte närmare går att karaktäriseras. Det som i sammanhanget är intressant, är

att det trots att det är en rik fornlämningsmiljö med bl.a mycket gravar i omgivningarna, finns det ändå mycket få kända boplatser i närområdet. Vid den aktuella utredningen, undersökningen inom Öjaby RAÄ 116:1, och vid en utredning i ett angränsade område 2015, har det endast påträffades enstaka boplatseranläggningar (se Jönsson 2008; Nilsson & Berg Nilsson 2015). Även vad det gäller fyndplatser är dessa få i närområdet. Vid framtida exploateringar i närområdet är det där-

för viktigt att närmare studera och behandla möjliga boplatserlägen.

Utifrån utredningens resultat föreslogs en vidare förundersökning av de fossila åkermarksområdena Öjaby RAÄ 205 och 207 med fyndplatsen Öjaby RAÄ 200 samt de misstänkta stensättningarna. Den fossila åkermarken Öjaby RAÄ 206 bedömdes ha en begränsad potential då endast ett röjningsröse kunde kopplas till dess odlingsyta.

Referenser

- Hyll, N. & Stark, K., 2016. Väg 25 Österleden. Trafikplats Fagrabäck i östra Växjö. Arkeologisk utredning steg 1, 2015. Kronobergs län, Småland, Växjö kommun, Växjö socken. Rapport 2016:19.
- Hyll, N. & Ogenhall, E., 2016. Väg 25 Österleden röjningsrösen och stenbrott i Fylleryd. Arkeologisk förundersökning och arkeologisk utredning steg 2 Kronobergs län, Småland, Växjö kommun, Växjö socken, fastighet Växjö 9:20. Rapport 2016:87.
- Jönsson, Å., 2008. Arkeologisk förundersökning. Stensättning, skålgropsblock och kolningsgrop inom RAÄ 116. Öjaby 28:1, Öjaby socken, Växjö kommun, Kronobergs län, Småland. Smålands museums rapport 2008:21.
- Kjellmark, K., 1932–44. Värends fornminnen. Samlade artiklar publicerade i Smålandsposten. Växjö.
- Nilsson, O. & Berg Nilsson, L., 2015. Öjaby. Arkeologisk utredning inför planerat bostadsområde inom fastigheten Öjaby 9:4, Öjaby socken, Växjö kommun, Kronobergs län. Landskapsarkeologerna. Rapport 2015:5.
- Skoglund, P., 2005. Vardagens landskap – lokala perspektiv på bronsålderns materiella kultur. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8° No 49. Stockholm.
- Svensson, H., 2012. Landskap och socken. Öjaby från Lofthall till Stubbakärr. Öjaby hembygdsförening.
- Åhman, E., 1978. Fornlämning 34 och 35, Öjaby 28:1 och Torstorp, Öjaby sn, Småland. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer rapport. Uppdragsverksamheten 1978:18.
- Åstrand, J., 2009. Flathällamon – ett kulturlandskap från bronsålder invid Växjö flygplats. Smålands museum rapport 2009:20.

Tekniska och administrativa uppgifter

Arkeologisk utredning steg 1

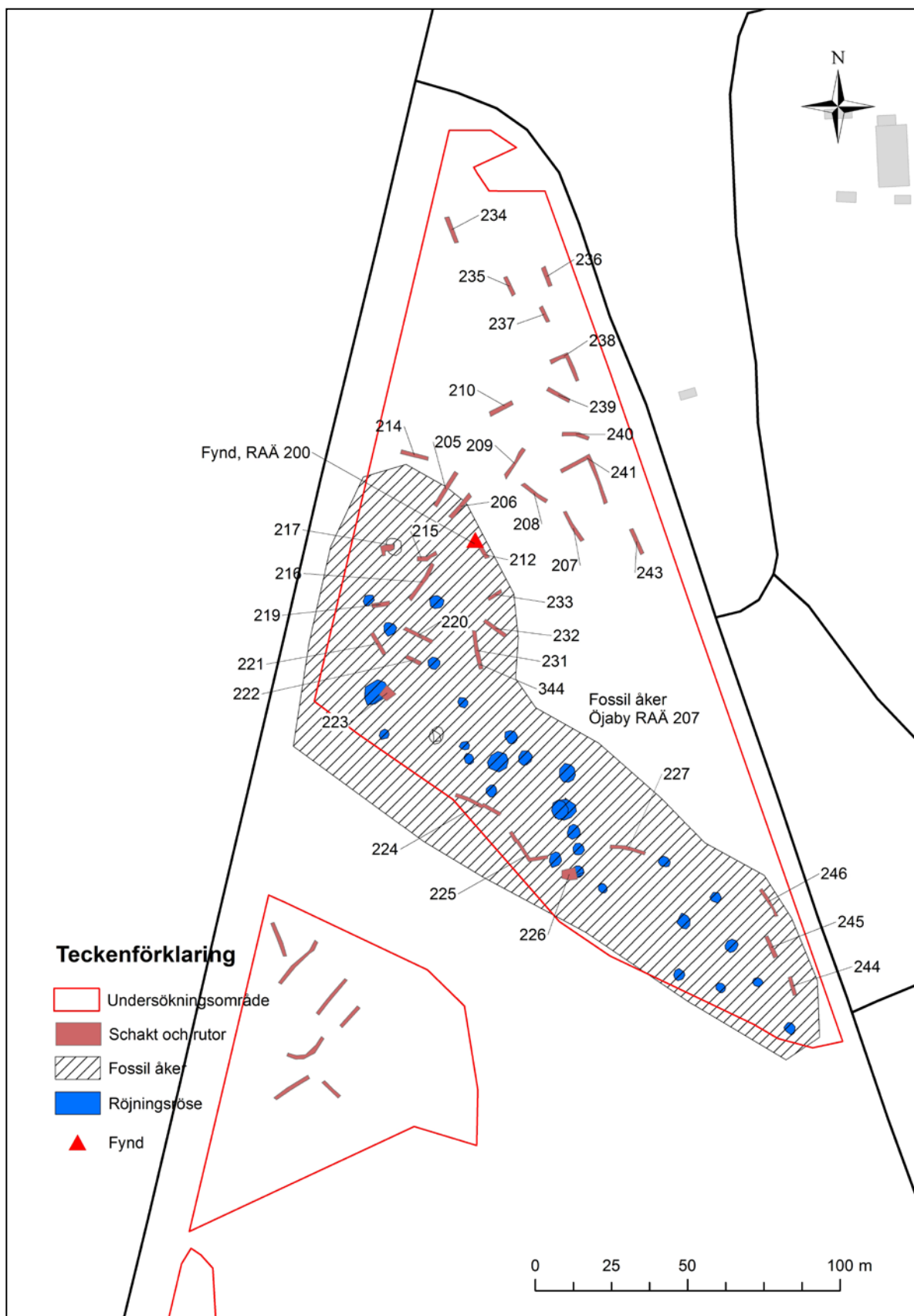
Länsstyrelsens dnr:	431-2641-2016
Kalmar läns museums dnr:	33-259-2016
Projektnummer KLM:	A1642
Uppdragsgivare:	Växjö kommun
Landskap:	Småland
Kommun:	Växjö
Socken:	Öjaby
Fastighet:	Öjaby 28:1
Fornlämningsnr:	198, 199, 200, 201, 203, 205, 206, 207
Ekonomisk karta:	5E2h SV5E2g SÖ (RT90)
X koordinat:	6309352 (N)
Y koordinat:	484042 (E)
Latitud:	N 56° 55' 39,18"
Longitud:	E 14° 44' 16,17"
Fältarbetstid:	december 2016
Antal arbetsdagar:	2 dagar
Personal:	Andreas Emilsson & Johan Åstrand
Foto, Du nr:	DU286
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99Tm och RH2000.

Arkeologisk utredning steg 2

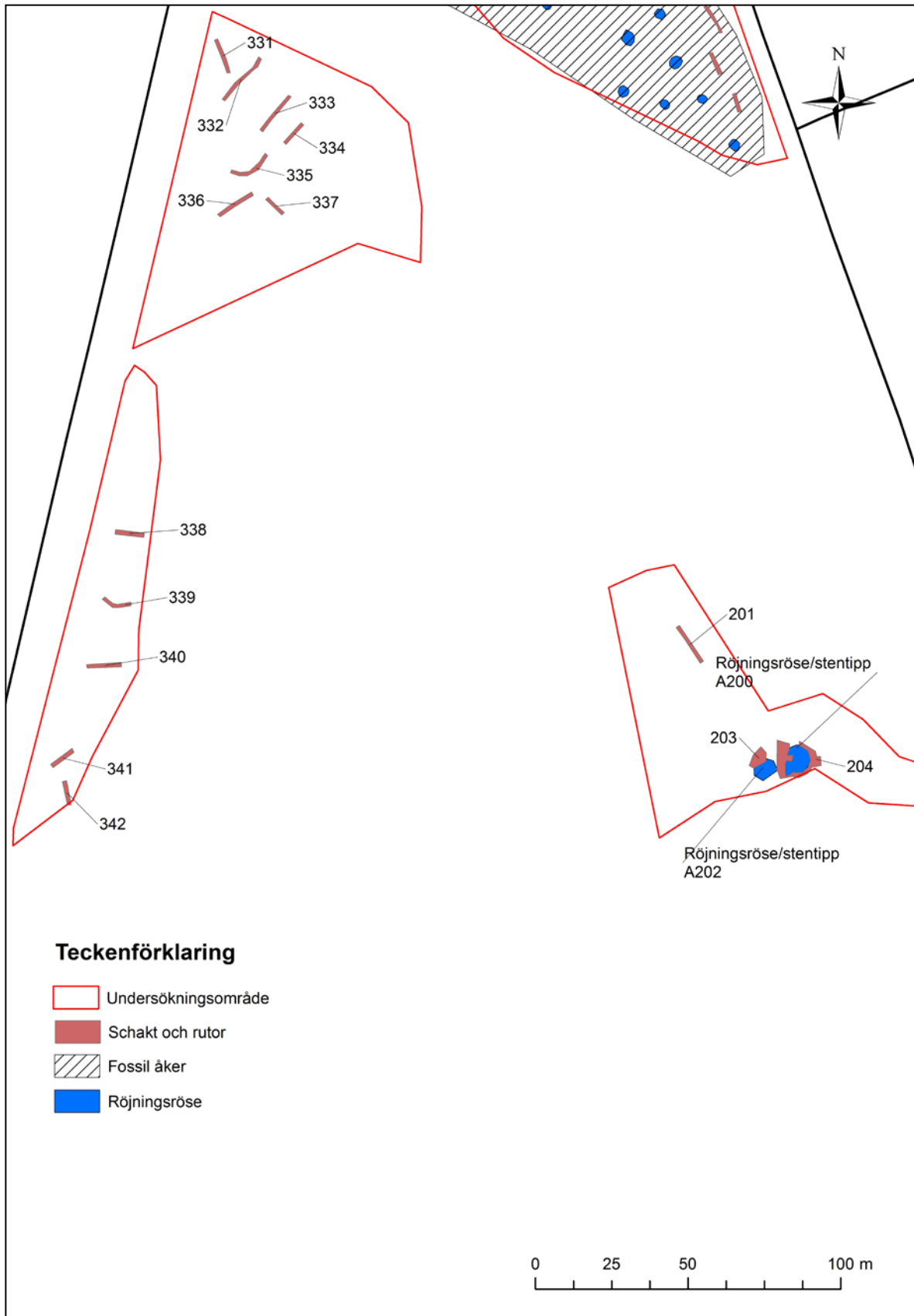
Länsstyrelsens dnr:	431-613-2017
Kalmar läns museums dnr:	33-86-2017
Projektnummer KLM:	A1724
Uppdragsgivare:	Växjö kommun
Landskap:	Småland
Kommun:	Växjö
Socken:	Öjaby
Fastighet:	Öjaby 28:1
Fornlämningsnr:	198, 199, 200, 201, 203, 205, 206, 207
Ekonomisk karta:	5E2h SV5E2g SÖ (RT90)
X koordinat:	6309352 (N)
Y koordinat:	484042 (E)
Latitud:	N 56° 55' 39,18"
Longitud:	E 14° 44' 16,17"
Fältarbetstid:	maj, oktober 2017
Antal arbetsdagar:	16 dagar
Personal:	Andreas Emilsson & Johan Åstrand
Foto, Du nr:	DU287
Fynd nr:	1-2
Fynd:	Fynden förvaras, i väntan på fyndfördelning, på Kulturarvscentrum Småland.
Analyser:	Vedlab, Ångström laboratoriet
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99Tm och RH2000.

Bilagor

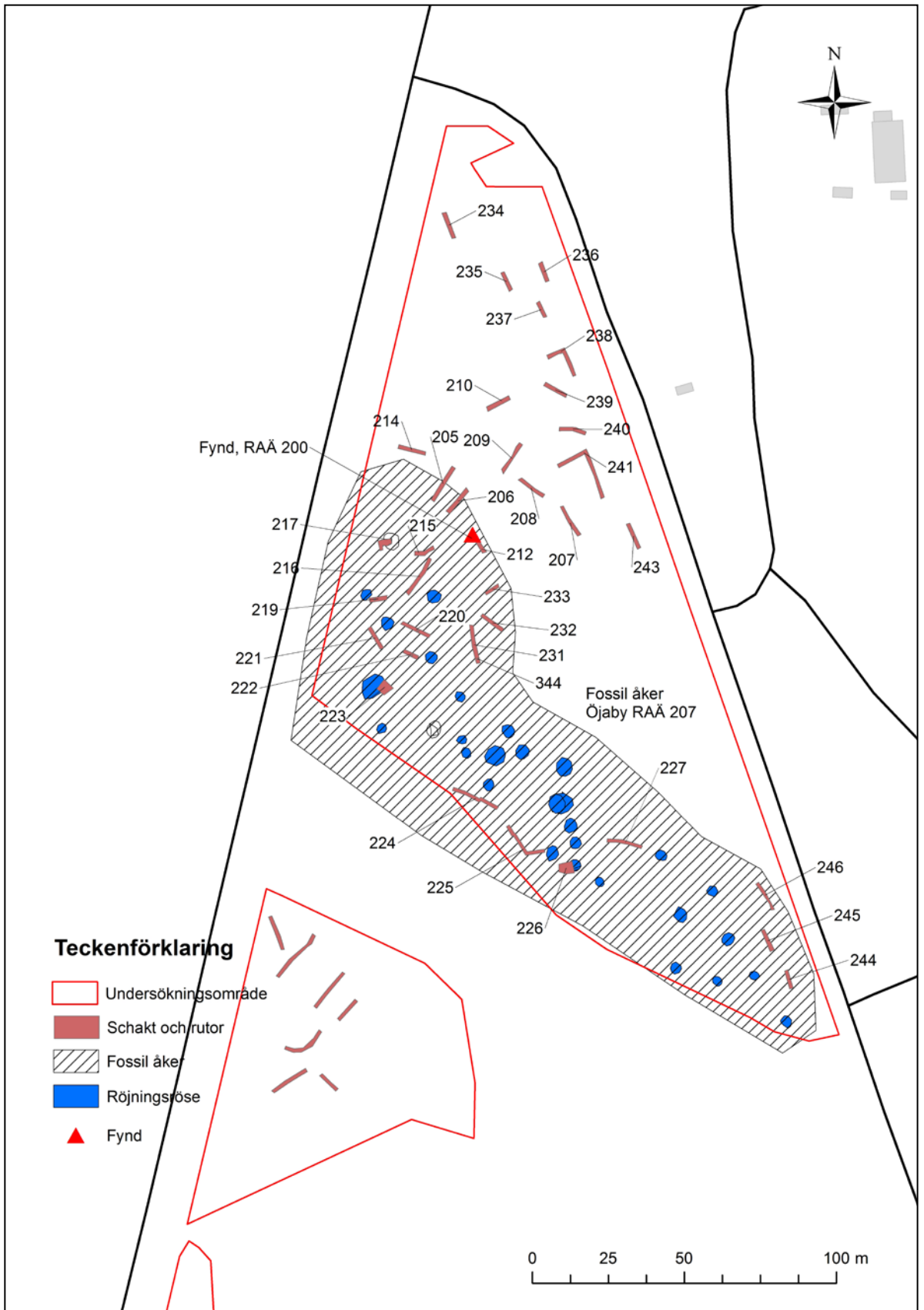
Bilaga 1. Schakt- och anläggningsplaner	33
Bilaga 2. Schakttabell	38
Bilaga 3. Anläggningstabell	45
Bilaga 4. Fyndlista	48
Bilaga 5. Vedartsanalys	49
Bilaga 6. ¹⁴ C-analys	51
Bilaga 7. Den arkeologiska processen och ordlista	53

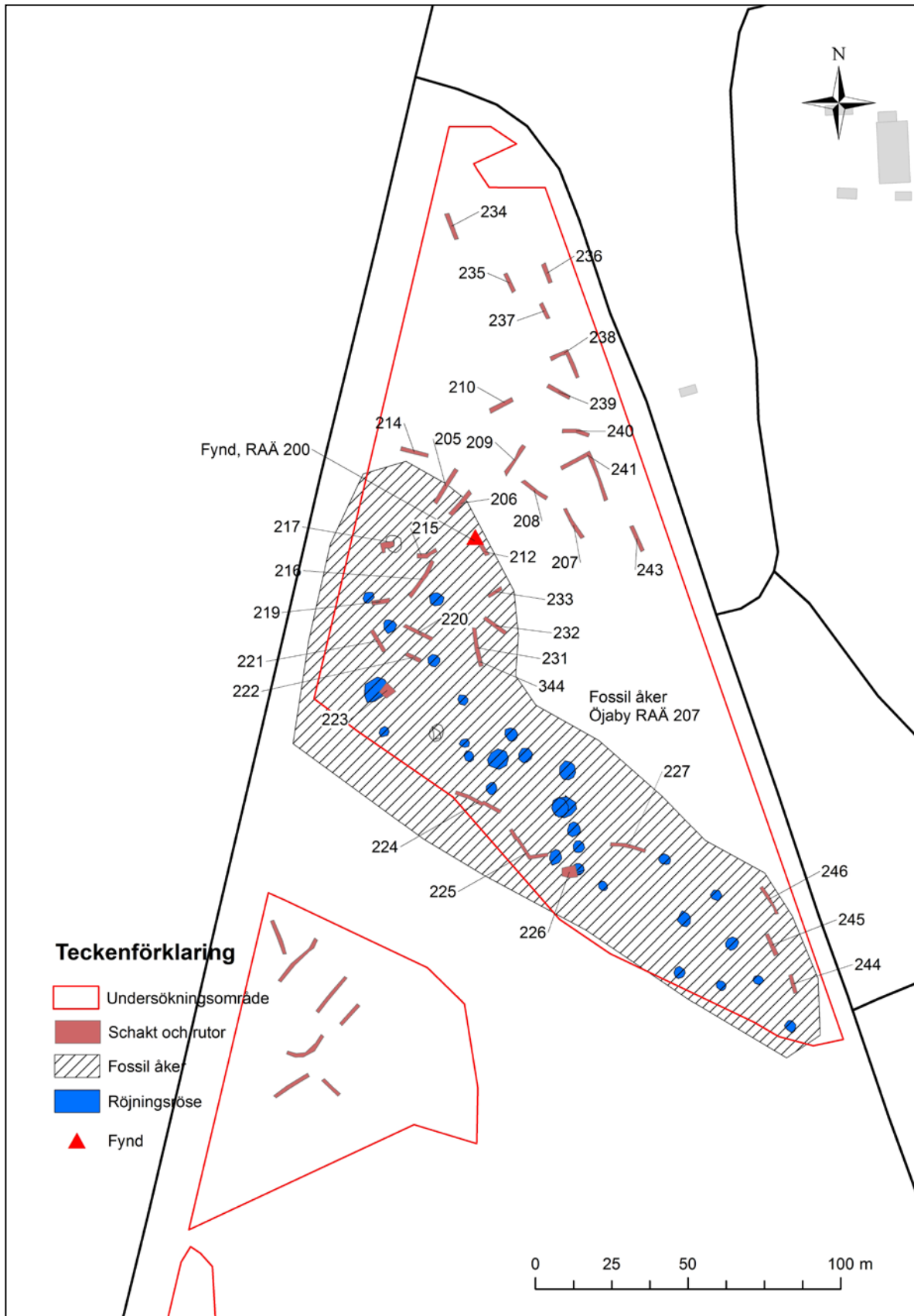
Figur 15. Schakt, rutor och fynd inom yta 1.

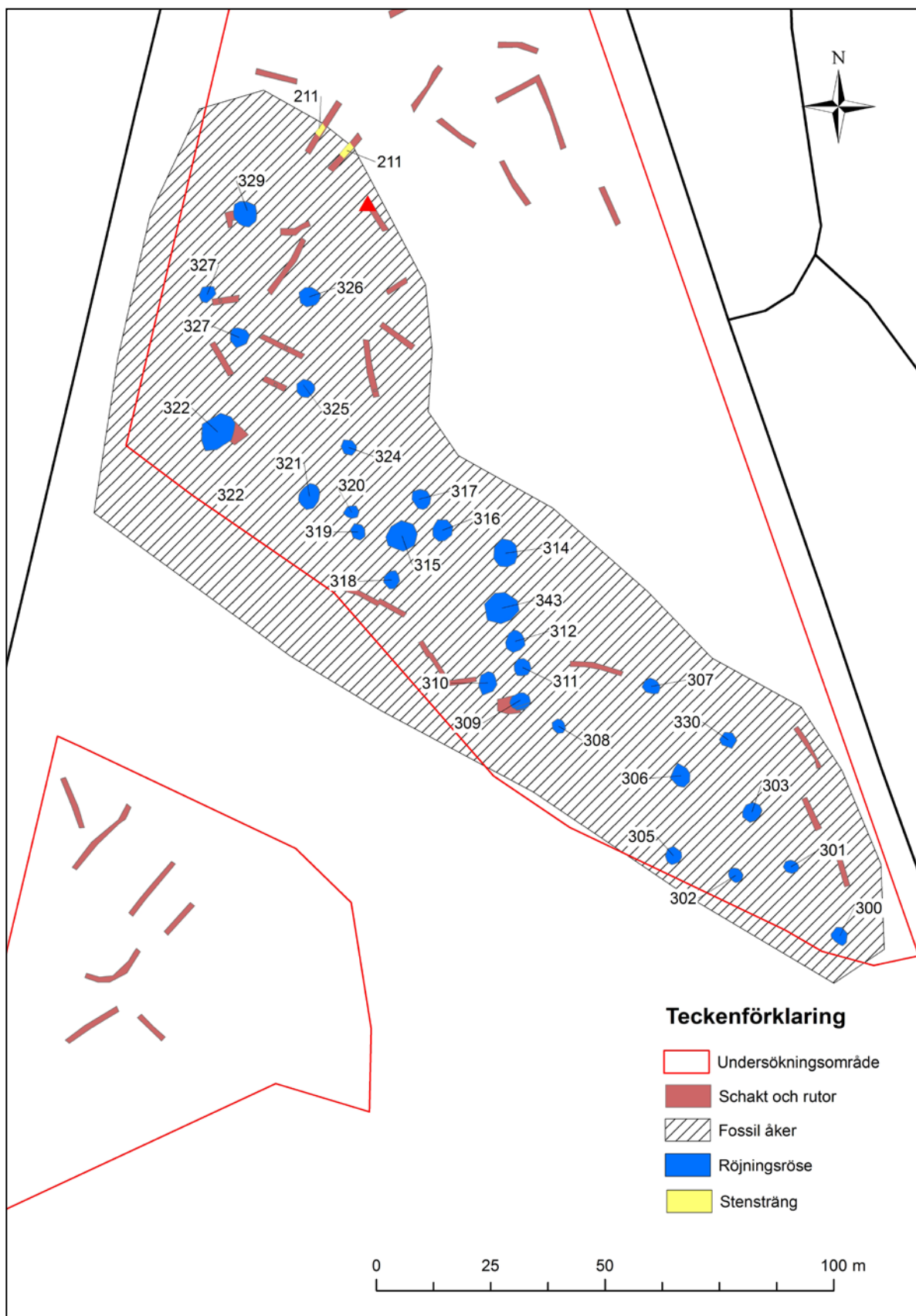
Figur 16. Schakt, rutor och anläggningar inom yta 2 och 3.

Figur 17. Schakt, rutor, anläggningar och fynd inom yta 4 och 5.

Figur 18. Schakt, rutor och anläggningar inom yta 6.

Figur 19. Anläggningar inom yta 1.

Bilaga 2. Schakttabell

Schaktbeskrivning

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
1	1,8	1,5	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i morängrus.
2	2	1,8	0,12	0,05 m tjock förna som övergår i morängrus. Ett bergartsavslag påtäffades mitt i rutan, men i övrigt inga fynd.
3	1,2	1	0,12	0,08 m tjock förna som övergår i morängrus.
4	1,8	1,2	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i morängrus.
5	1,6	1	0,12	0,08 m tjock förna som övergår i morängrus.
6	1	0,5	0,2	0,15 m tjock förna som övergår i stenblandad silt. Kraftig inslag av rötter.
7	1	1	0,2	0,15 m tjock förna som övergår i stenblandad silt.
8	1,8	1,2	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i morängrus. Flera större stenar omkring 0,30 m i storlek.
9	1,6	1,4	0,12	0,08 m tjock förna som övergår i stenblandad silt. Rutan togs upp strax nedanför höjdryggen.
10	1,5	1,5	0,2	0,15 m tjock förna som övergår i silt med spridda stenar mellan 0,08 till 0,30 m i storlek. Grävdes nedanför moränhöjden.
11	1,5	1,5	0,2	0,15 m tjock förna som övergår i stenblandad silt.
12	1,8	1,8	0,15	0,08 m tjock förna som övergår i stenblandad silt. Rutan grävdes i kanten på lägre höjddparti.
13	1	1	0,2	0,08 m tjock förna som övergår i stenblandad silt.
14	1,6	1,6	0,15	0,08 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt med flera större stenar. Ytan nö om förefaller ha samma typ av förhållande.
15	1	1	0,18	0,10 m tjock förna som övergår i ljus stenbunden silt. En av stenarna i mitten på rutan var naturligt sprucken. Rutan grävdes på krönet av en mindre höjd där det misstänktes kunna ligga en stensättning.
17	7	1,3	0,25	Tunn matjord/förna med underliggande morängrus.
18	6	1,3	0,25	Tunn förna med underliggande kraftigt stenbunden morän.
19	11	1,3	0,3	Tunn förna som övergår i morän. Schaktet ligger i kanten ner mot en mindre sänka.
20	7	1,3	0,6	0,05 m tjock förna som i norr övergår i kraftigt stenbunden morän medan det i söder ligger fint grus. Ytan i gruset handrensades och följdes därefter ner till 0,60 m djup.
21	8	1,8	0,6	0,10 m tjock förna som övergår i morängrus. I den norr delen låg spår efter ett äldre dike som följdes

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
				ner till 0,6 m djup.
22	13	1,3	0,2	0,10 m förna som övergår i morängrus.
23	27	1,3	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i morängrus. Schaktet ligger upp på en mindre åsrygg ner mot en sänka.
24	22	1,3	0,8	I den norra delen av schaktet låg morängrus under några cm tjock förna. I söder ligger istället tjocka torvlagret som gick att följa ner till 0,8 m djup och har således varit en del av sänkan i området. Detta gick inte att se ovan mark.
25	11	2	0,5	Under en tunn förna ligger ett homogent torvlager, som visar att ytan varit sankmark.
26	10	1,3	0,7	Tunn förna med ett underliggande 0,45 m tjockt torvlager. I botten ligger sedan moränblandad silt.
27	3	2,5	0,5	0,15 m tjock förna som övergår i fuktig torv
28	2	0,8	0,6	0,15 m tjock förna som övergår i homogen torv.
29	7	1,3	0,6	0,15 m tjock förna som övergår i fuktig mörk torv.
30	7	1,3	0,9	0,15 m tjock förna som övergår i ett 0,50 m tjockt mörkt torvlager. I botten kommer sedan ett något blött och fuktigt humös siltig lager. Detta låga parti har tidigare varit mycket fuktigt.
31	4	3,5	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i silt med spritt inslag av sten. Schaktet ligger i kanten på en svag sänka som sannolikt har odlats.
32	4	2	0,1	Under tunn förna ligger kraftig stenmatta.
33	10	1,3	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i stenbunden silt. Inga tecken på stenröjning.
34	9	1,3	0,15	Tunn förna med underliggande brunorange något stenblandad silt. Ligger i kanten på potentiell odlingsytan.
35	7	2	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i stenblandad silt.
36	4	2,5	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i stenblandad sand. Schaktet ligger som de övriga i en mellanzon.
37	4	3	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i morän. Flera större block låg inom ytan.
38	4	2	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i mycket stenbunden silt.
39	3	2,5	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i sand med spridda inslag av större sten omkring ca 0.20 till 0,45 m i storlek.
40	5	1,5	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i silt med spritt inslag av sten. Tolkas ligga inom en odlingsyta.
41	4	1,5	0,8	Schakt tvärsöver kolningsgrop. 0,05 m tjock förna som övergår i siltig fin sand.

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
43	8	1,5	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i orangebrun lätt stenblandad silt. Sannolikt odlingsytan.
44	4	1,3	0,1	Tunn förna med kraftigt stenbunden silt.
45	4	1,3	0,1	Tunn förna med underliggande kraftigt stenbunden silt.
46	5	1,5	0,1	Tunn förna med kraftigt stenbunden silt.
47	7	1,3	0,6	Schakt i topografiskt lägre område. 0,15 m tjock förna som övergår till fuktig och flammig silt i botten.
48	5	2,2	0,5	Schakt i lägre område. 0,15 m förna som övergår i fuktig silt.
49	1,8	4	0,5	0,15 m förna som övergår i fuktig silt.
51	8	2	0,15	Tunn förna med underliggande brunorange silt. Enstaka inslag av sten.
52	6	3	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
53	3	2	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
54	3	2,5	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
55	7	2	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt. Mycket blockig.
56	5	2	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
57	3	3	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i stenbunden silt. Dock lite mindre sten än angränsande schakt.
58	3	2,5	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
59	3	2	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i något stenblandad silt.
60	3	1,5	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
61	3	2	0,1	0,05 m tjock förna som övergår i något stenblandad silt.
62	3	2,5	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt.
63	4	3	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i något stenblandad silt.
68	7	2	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i stenblandad silt.
74	7	1,8	0,2	0,10 m tjock förna som övergår i morängrus.
75	9	2,3	0,2	0,10 m tjock förna som övergår i morängrus.
76	10	2	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i morän. En hård låg centralt i schaktet. Ligger på en relativt plan

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
				yta som sedan sluttar åt nordväst
78	4	2,5	0,2	0,05 m tjock förna som övergår i stenig morän. Schaktet ligger i kanten av mindre höjd.
79	6	1,8	0,15	0,05 m tjock förna som övergår i kraftigt stenbunden silt. Schaktet ligger uppe på mindre höjd.
80	6,5	1,3	0,2	Schakt i störd yta. Marken är avschaktad med påförda massor. Ingen ursprunglig horisont finns bevarad.
81	4,5	3	0,25	0,10 m tjock förna som övergår i morängrus
82	10	2	0,2	Tunn förna med underliggande morängrus
201	14	1,4	0,4	Tunn förna med mossa sim övergår i blöt slitig gyttja blandad med större block. Området bedöms som för sankt för att ark.objekt kan finnas.
203	7	4,5	0,4	Tunn förna om övergår humös och blöta lager med uppträngande vatten
204	30	3	0,9	Avschaktade yta runt om röse 200. Tunn förna som övergår i blött och fuktig silt. I ena kanten grävdes en ca 1,6 x 1,8 m stort schakt för hand ner i röset. Större sten blockade med maskin. I schaktet framgick det att stenmaterialet låg löst.
205	13	1,4	0,45	Den NÖ delen ligger ner i fuktig sänka med humös silt och gyttja. Den andra halvan kommer upp på torrare mark. Där det undet den 0.15 m tjocka förnan och humösa avlagringar kommer ner på beige grusig silt. Mellan de båda ytorna kommet enstensat
206	9	1,4	0,3	Schakt vid tolkad stenkant. Tunn förna som övergår i fuktig silt. I den norra delen uppträngande vatten
207	11	1,4	0,35	0.10 m förna som övergår i mörk humös torvig silt som är kraftigt stenbunden.
208	10	1,4	0,45	0.10 m tjock förna som övetgår i mörk stenbunden silt. I botten tränger vatten upp.
209	11	1,4	0,35	0.10 m tjock förna som övergår i mörk och humös stenbunden silt. Vatten trånget upp i botten av schaktet.
210	8	1,4	0,3	0.10 m tjock förns som övergår i något grudig mörk stenbunfen silt.
212	8	1,4	0,3	0.10m tjock förna som övergår i mörk fujtig stenbunden silt. I änden med fynfet är det minfre sten och beige silt.
214	9	1,4	0,45	0.10 m tjock förna som övergår i stenbunden torvig silt. I botten tränger vatten upp.
215	7	1,7	0,25	0.15 m tjock förna silt som övergår i gråbeige sandig silt. Ett mindre indlag av sten.
216	14	1,4	0,25	0.15 m tjock förna som övergår i gråbeige sandig silt med enstaka sten.

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
217	4	3	0,15	0.15 m tjock förna som övergår i gråbeige sandig silt. I kanten tangetafns stensättning som var dold och avtorvades delvis.
219	6	1,4	0,25	0.15 m förna som övergår i gråbeige sandig silt med enstaka sten.
220	10	1,4	0,25	0.15 m tjock förna som övergår i beige sandig silt. Enstaka sten
221	8	1,4	0,3	0.15 m tjock förna som övergår i beige sandig silt. Enstaka sten
222	5	1,4	0,25	0.15 m tjock förna som övergår i beige sandig silt. Enstaka sten
223	5	4	0,1	0.10 m tjock förna som övergår i sandig silt. I kanten avtorvades del av röse.
224	16	1,4	0,15	0.08 m tjock förna som övergår i kompakt något fuktig beigeflammig silt. Enstaka sten. Mot botten av schaktet blir silten mer orange
225	18	1,4	0,2	0.10 m tjock förna som övetgår i något fuktig silt. Enstaka sten.
226	4	4	0,1	0.08 m tjock förns som övergår i morän. Del av röjningsröse avtorvades.
227	11	1,4	0,3	0.15 m tjock förna som övergår i sandig silt. Enstaka sten. Sannolikt odlad.
228	0,8	0,8	0,15	Ruta grävd i den beige sandiga silten. De översta 0.10 m innehåller lite kolfnyk. Mjliggen en odlingshorisont. Därunder kommer ren beige sandig silt. Risk för överlagring och när schakta djupare vid FU
229	0,7	0,7	0,15	Ruta ner i gråbeige sandig silt. Denna är ca 0.20 m tjock under den 0,15 m tjocka förnan. Lite små kolfragment. Sannolikt odlingshorisont.
230	0	0	0,15	Ruta genom gråbeige sandig silt. I toppen är den sandiga silten något mer beige orange. I botten av rutan är den sanfiga silten ljus.
231	13	1,4	0,35	0.15 m förna som övergår i flammig gråbeige silt som är ca 0.15 m tjock. Därunder kommet beige orange silt. Ca 75% av schaktet handrensades med liten hacka. Inga fynd, skörbränd sten eller annat träffades.
232	9	1,4	0,35	0.10 m förna som övergår i 0.1 m gråflammig silt, därunder beige orange siltig sand.
233	5	1,4	0,25	0.10 m tjock förna som övergår i fuktig något flammig silt. Inte samma gråflammiga som tolkas som odlingshoridont, utan mer fuktigt.
234	9	1,4	0,4	0.10 m förna som övergår i kraftigt stenbunden grusig silt.
235	7	1,4	0,4	0.15 m tjock förna som övergår i 0,15 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus.
236	5	1,4	0,5	0.30 m med påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt och 0.10 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus. Den på förhand tolkade

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
				morän ryggen visade sig till stor del bestå av påförda massor. I kanten närmast vägen löpte även
237	6	1,4	0,5	0.30 m med påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt och 0.10 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus.
238	16	1,4	0,45	0.25 m påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt och 0,15 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus.
239	8	1,4	0,4	0,15 m tjock förna som övergår i 0.20 m tjock brun sandig silt. I botten kommer morängrus.
240	9	1,4	0,5	0.25 m påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt och 0,15 m brun sandig silt. I botten morängrus.
241	27	1,4	0,55	0,25 m påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt som övergår i 0.20 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus.
243	9	1,4	0,8	0.45 m påförda massor. Därunder ett tunnt humöst äldre förna skikt samt 0.20 m tjock brun sandig silt. I botten morängrus.
244	6	1,4	0,3	Överst påfört ljust sandlager, 0,05 m djupt därunder svart överlagrad förna, äldre markyta, djup 0,15, därunder gulbrun opåverkad silt
245	8	1,4	0,35	Överst påfört ljust sandlager, 0,15, därunder svart förna från äldre markyta, 0,2. Under detta gulbrun silt, opåverkad.
246	10	1,4	0,6	Schakt I kanten av sanktparti. 0,35 m påförda massor. Därunder ett tunnt äldre förnaskikt med 0,10 m siltig lera i botten rödaktig siltig lera.
331	11	1,4	0,25	0.05 m tjock förns som övetgår i brunorange silt.
332	18	1,4	0,2	Schaktet ligger i sluttning ner mot nö. 0,05 m tjock förna som övergår i brunflammig silt.
333	15	1,4	0,25	0.10 m tjock förna som övergår i brunflammig silt. Ligger i slänt.
334	9	1,4	0,25	0.10 m tjock förna som övergår i stenblandad silt. Ligger i slänt.
335	15	1,4	0,3	0,10 m tjock förna som övergår i brunbeige silt. Schaktet ligger på mindre platåläge. Uppträngande vatten i botten.
336	13	1,4	0,3	0,10 m tjock förna som övergår i flammig och något stenbunden silt. Uppträngande vatten i botten på schaktet trots platåläge.
337	7	1,4	0,3	0,10 m tjock förna som övergår i flammig silt. Uppträngande vatten.
338	9	1,4	0,4	0,20 m tjock förna som övergår i flammig något stenblandad silt. Hela botten på schaktet vattenfylldes och ytan direkt norr om är ännu blötare, detta trots ett högt läge.
339	10	1,4	0,4	0,20 m tjock förna som övergår i flammig något stenblandad silt. Uppträngande vatten.

ID	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Beskrivning & Tolkning
340	11	1,4	0,4	0,15 m tjock förna som övergår i flammig och något stenbunden kompakt silt. Uppträngande vatten.
341	9	1,4	0,4	0,15 m tjock förna som övergår i flammig och något stenbunden silt. Uppträngande vatten. Schaktet ligger högst inom ytan.
342	8	1,4	0,4	0,15 m tjock förna med underliggande brunorange kompakt och fuktig silt. Enstaka sten.
344	0,5	0,5	0,3	Ruta grävdes från undre delen av förna och ned till underliggande orörd siltigare sand. Under mörkfärgad förna fanns ett 0,2 m djupt brungrått svagt humöst lager med siltigare sand. Troligen ett odlingslager. Innehöll enstaka kol, inget annat

Kontextlista

ID	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup/Tjocklek (m)	Beskrivning & Tolkning
42	Kolningsgröp	2,2	1,8	0,8	Kolningsgröp. Gulbrun sotig sand med kompakta kollinsler. Minst tre olika kolningshorisonter.
50	Röjningsröse	4	4	0,4	Övertorvat röjningsröse eller ansamling av röjningssten. Ligger i kanten av naturligt stenbunden yta. Övertorvat.
64	Röjningsröse	5	3,5	0,4	Röjningsröse som är delvis frilagt i en endurobana. Sten mellan 0,15 till 0,30 m varav endel är naturligt skärvig.
66	Röjningsröse	11	4	0,45	Avlång närmast stensträngliknande röjningsröse. Delvis skadat av endurobana. Sten mellan 0,15 till 0,40 m varav en del naturligt skärvig.
67	Röjningsröse	5	5	0,5	Närmast runt och helt övertorvat. I en mindre avtorvades yta fanns sten mellan 0,15 till 0,45 m i storlek.
70	Röjningsröse	8	2	0,3	Övertorvat röjningsröse eller lagd röjningssten i åkerkant. Enstaka sten omkring 0,20 m synlig.
77	Härd	0,7	0,55	0	Sotig med inslag av kol. Mycket skörbränd sten. Ej undersökt utan endast framrensad.
200	Röjningsröse	12	9	0,9	Består av ett blandat stenmaterial med sten mellan ca 0,15 till 0,80 m. Ingen kantkedja och luftig lagd direkt på en ursprunglig markyta.
202	Röjningsröse	9	7	1	Sten mellan 0,20 till 0,50 m. Oval till rund form.
211	Stensträng	0	3,5	0,2	Bred, något förhöjd vall med röjningssten samt odlingsjord som kom fram i två schakt. Gles förekomst av sten med storleken 0,1 till 0,3 m i diameter. Stenarna ligger lågt och ger samma intryck som sren i gravar och röjningsrösen. Vallens geri
300	Röjningsröse	4	3,5	0,1	Flackt röjningsröse någotstensättningslikt
301	Röjningsröse	4	4	0,1	Flackt, några större stenar i kanten
302	Röjningsröse	3,5	3,5	0,2	Flackt

ID	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup/Tjocklek (m)	Beskrivning & Tolkning
303	Röjningsröse	5	5	0,2	Flackt
305	Röjningsröse	4	4	0,2	Flackt, med körskada
306	Röjningsröse	6	4,5	0,3	Tydligt, något vält röjningsröse
307	Röjningsröse	5	4	0,2	Otydlig form pga stubbar och träd
308	Röjningsröse	3	3	0,2	Flackt
309	Röjningsröse	5	5	0,2	Förhållandevis tydlig. Västra halvan framrensad. Rundade stenar 0,1 till 0,3 m i diameter, löst liggande ger inte intryck av att vara satta. Ingen kantkedja.
310	Röjningsröse	5	4	0,1	Flack och otydlig form.
311	Röjningsröse	4	4	0,2	Stensättningslik flack anläggning. I södra kanten några större stenar ev del av kantkedja
312	Röjningsröse	5	4	0,1	Flack med otydlig form.
314	Röjningsröse	5,5	5,5	0,2	Flack med otydlig form
315	Röjningsröse	6,5	6,5	0,3	Flack men förhållandevis tydlig.
316	Röjningsröse	5	5	0,2	Flack med otydlig form, stubbar i ytan.
317	Röjningsröse	5	4	0,3	Skadad av rotvälta
318	Röjningsröse	4	4	0,1	Flack, störd av körskada och stubbe
319	Röjningsröse	4	4	0,2	Flack, skadad av rotvälta.
320	Röjningsröse	3,5	3,5	0,1	Flack, stensättningslik
321	Röjningsröse	5,5	5	0,2	Flack och initialt tolkat som en stensättning. Delvis framrensad. I den östra sidan fans större stenar 0,4 till 0,5 som bildar en gles kantkedja. Två stenar i söder är ställda på högkant. Stenfyllning

ID	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup/Tjocklek (m)	Beskrivning & Tolkning
322	Röjningsröse	6	5	0,45	med 0,1 till 0,3 m stora stenar, samt enstak En mindre kant avtorvades. Välsatt sten mellan 0,10 till 0,60 m, där huvudelen är omkring 0,15 till 0,20 m. Enstaka av stenen är skärvig och möjligen eldpåverkad. I den NÖ kanten är stenen något omrörd och bitar av en glasburk låg i ytan. Fyr
322	Röjningsröse	3	3	0,1	
324	Röjningsröse	3,5	3,5	0,2	Flack och otydlig form
325	Röjningsröse	4	3,5	0,3	Otydlig form pga stubbar och ett träd
326	Röjningsröse	4	4	0,2	Flack och otydlig form skadad av rotvälta. Några stenar synliga.
327	Röjningsröse	4	4	0,1	Flack och otydlig, större träd som kan dragit upp sten.
327	Röjningsröse	3,5	3	0,3	Otydlig form, markfast sten i väster.
329	Röjningsröse	5,5	5	0,1	Flack och tolkades initialt som enstensättning. Enhetligt stenmaterial med storlek av mestadels 0,3 till 0,4m stora stenar. All sten tydligt satt i sand. Tendens till kantkedja i SV med något större likartade stenar. I SV delen en stor 1,1 x 1,2 m s
330	Röjningsröse	4	4	0,2	Flack med otydlig form
343	Röjningsröse	7	6,5	0,2	Flackt med otydlig form. Rotvälta i den NÖ delen.

Bilaga 4. Fyndlista

Fyndnr	RAÄ nr	Typ	Material	Antal	Vikt (g)	Beskrivning
1	Öjaby RAÄ 198	Avslag	Bergart	1	15	Bergartsavslag med antydan till retusch. 32 mm x 25 mm x 12 mm.
2	Öjaby RAÄ 200	Avslag	Bergart	1	35	Spånliknande avslag. 80 x 35 x 12 mm.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1747

**Vedartsanalyser på material från Kronobergs län,
Öjaby sn, Öjaby 28:1.**

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 1747

2017-07-05

Vedartsanalyser på material från Kronobergs län, Öjaby sn, Öjaby 28:1.

Uppdragsgivare: Andreas Emilsson/Museiarkeologi Sydost

Arbetet omfattar ett kolprov från en undersökt kolningsgrop.

Provet innehåller kol från tall. Tall var ett av de vanligaste trädslagen för framställning av träkol.

Tallens eventuella egenålder får tas med vid bedömningen av provets dateringsresultat. I det här fallet hade kolbitarna mycket breda årsringar vilket visar på snabb tillväxt. Äldre träd växer inte så snabbt. Men även i äldre träd kan kraftiga årsringar från "unga år" finnas nära kärnan på stammen (och de är i så fall de äldsta på trädet)

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
	42	Kolningsgrop	8,3g	8,3g 2 bitar	Tall 2 bitar	Tall 57mg	

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Tall	<i>Pinus silvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärbloss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsén, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@physics.uu.se

Uppsala 2017-09-18

Andreas Emilsson
Kalmar läns museum
Museiarkeologi
Sandvägen 15
352 45 VÄXJÖ

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från Öjaby 28:1, Växjö kommun, Öjaby socken, Kronobergs län. (p 1223)

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

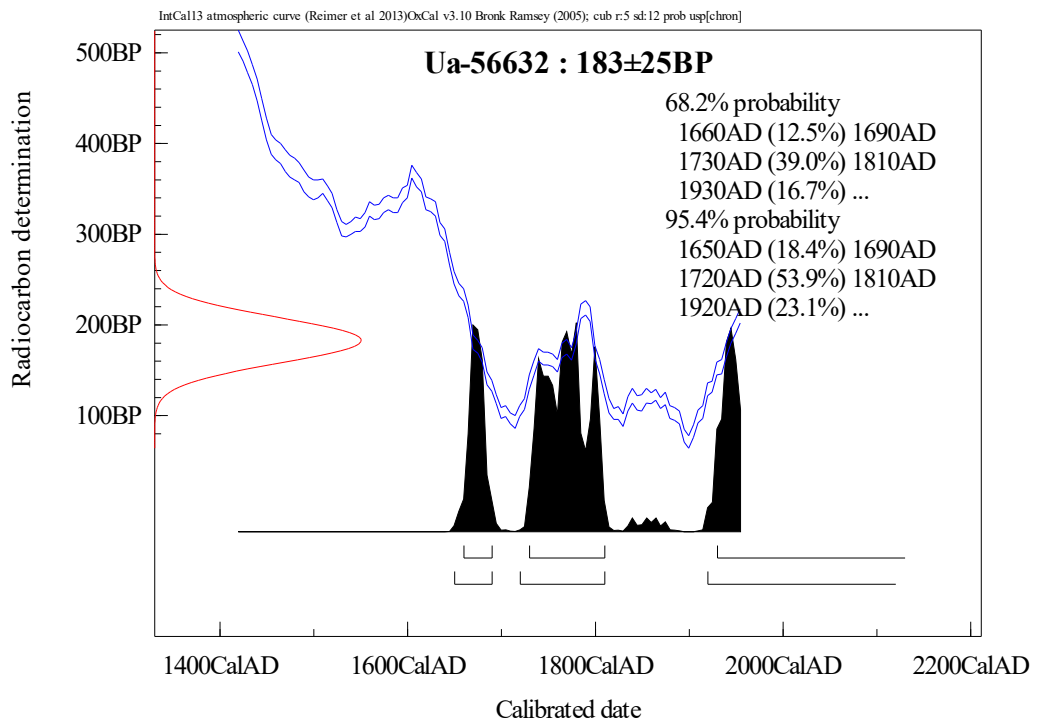
Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	δ ¹³ C‰ V-PDB	¹⁴ C age BP
Ua-56632	Id 4	-24,7	183 ± 25

Med vänlig hälsning

Göran Possnert / Lars Beckel

Arkeologiska steg

Arkeologisk undersökningar kan genomföras i tre övergripande etapper: Arkeologisk utredning, arkeologisk förundersökning och arkeologisk undersökning. Alla beslut om arkeologiska åtgärder fattas av länsstyrelsen i det berörda länet. Mer om de olika stegen går att läsa här: <http://www.raa.se/kulturarvet/arkeologi-fornlamningar-och-fynd/den-uppdragсарkeologiska-processen/>

Arkeologisk utredning

En arkeologisk utredning kan delas upp i två steg.

Steg 1: En arkeologisk utredning steg 1 innebär generellt en inventering i fält, kartstudier och sammanställning av tidigare inventeringar och undersökningar som genomförts inom det berörda området.

Steg 2: Syftet med en utredning steg 2 är att genom en fältundersökning ta reda på om några fasta fornlämningar eller kulturlämningar finns inom aktuellt område. En fältundersökning innebär vanligen att provgropar eller sökschakt tags upp med grävmaskin. Ifall arkeologiskt intressanta objekt påträffas kan det därefter bli aktuellt med en förundersökning.

Förundersökning

Avsikten med en förundersökning är att genomföra en begränsad fältundersökning inom en känd fornlämning. Vid en förundersökning kan bland annat frågor om fornlämningens avgränsning, ålder och komplexitet behandlas. Länsstyrelsen kan sedan utifrån förundersökningens resultat besluta om en särskild arkeologisk undersökning (slutundersökning).

Arkeologisk undersökning

En särskild arkeologisk undersökning är det sista steget som genomförs om ett planerat arbetsföretag inte kan undvika en fornlämning och i fall det bedöms att den berörda fornlämningen kan antas tillföra ny arkeologisk kunskap. Vid en arkeologisk undersökning tas delar eller hela fornlämningen bort och dokumenteras.

Facktermer och ordlista

Anläggning

En arkeologisk anläggning avser olika slags lämningar som är skapade av människor som exempelvis gropar, stolphål och härdar/eldstäder.

Avslag

Spår efter förhistorisk redskapstillverkning i form av flinta eller bergarter som exempelvis kvarts.

Boplats

Plats där man under förhistorisk tid vistats eller bott och där det finns spår efter exempelvis föremål, anläggningar och byggnadslämningar.

Bytomt/gårdstomt

Lämningar efter husgrunder/bebyggelseenheter ofta från historisk tid.

Fossil åker

Varaktigt övergiven åkermark med spår efter olika formelement som exempelvis röjningsrösen, diken och terrasskanter.

Fyndplats

Plats där det påträffats enstaka eller fåtal föremål/artefakter från förhistorisk tid, medeltid eller äldre historisk tid.

Gravfält

Ett område med fler än fem förhistoriska gravar. Gravfälten kan vara stora och synliga ovan mark eller helt dolda under marken.

Hög

Förhistorisk grav med välvd profil och med övertorvad yta som till större delen är uppbyggd av sand eller jord.

Mikrospån/Spån

Avlångt spånformat avslag vanligen av flinta men kan även förekomma i andra bergarter. Spån är ofta basmaterial till föremål som exempelvis knivar, skrapor eller pilspetsar. Generellt dateras de till stenåldern men kan även förekomma under yngre förhistoriska perioder. Ett mikrospån är ett mindre spån, vanligtvis under 10 mm i bredd.

Röjningsröse

Ansamling av sten kopplat till stenröjning i samband med odling eller annan verksamhet.

Skifte

Lantmäteriförrättning där mark fördelas mellan olika ägare. Skiftena var jordreformer som syftade till att effektivisera jordbruket genom att bland annat samla ofta små och spridda enskilda ägor i större sammanhängande enheter.

Skålgrop

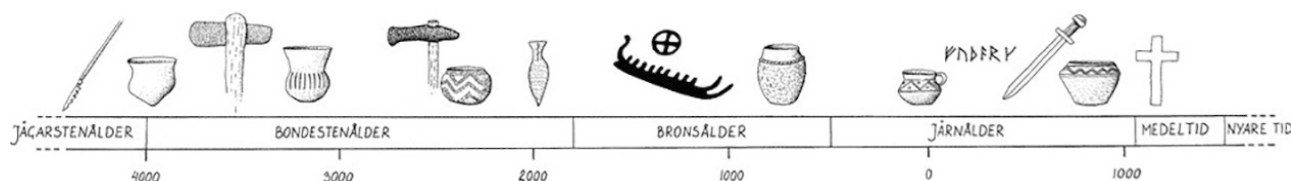
Skålgropar är en form av enkel hällristning som kan ha en varierande storlek och kan uppträda ensamma eller samlande i mycket stort antal. Storleken kan generellt variera mellan någon centimeter upp till flera decimeter i diameter

Skörbränd/skärvig sten

Sten som genom upphettning med eld blivit skör och spruckit. Förekommer i bland annat härdar/eldstäder och kokgropar.

Stensättning

Förhistorisk grav som är flackt uppbyggd av sten och en fyllning av jord.

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

